ԵՐԵՍՈՒՆ ԵՒ ԵՐԿՐՈՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 3504 — ՁՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 10 ՕԳՈՍՏՈՍ 1883 — Ն. Տ. 22 ՕԳՈՍՏՈՍ 1883

ՄԱՍԻՍ

ԼՐԱԳԻՐ

ՊԱՅՄԱՆ

Տարեկան գին Կ. Պոլսոյ համար 10 մէճիտ
» » Գաւառաց » 12 »
Վեցամսեայ » Կ. Պոլսոյ » 5 1/2 »
» » Գաւառաց » 6 1/2 »
Օտար թղթատարով ղրկուած 2 1/2 լիրա
Յանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 ղրշ. երկու անգամի համար 2 ղրշ է. աւելի անգամներու համար զատ սակարկութիւն կը լինի։

30 ՓԱՐԱՑ — ՀԱՆՐԱՊԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ — 30 ՓԱՐԱՑ

ՊԱՅՄԱՆ

Դուրս գնացած լրագրաց ճամբու ծախքը խմբագրութեան վրայ է։

Լրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որ եւ իցէ գրութիւն խմբագիր—Տնօրէնին պիտի ուղղուի Կ. Պոլիս Բիզա փաշա եօղունջը, Շարգ Զարչըրը թիւ 33 Մասիսի գրասենեակը։

Ձանրու ծախքը չվճարուած նամակ չընդունուիր։

Չտպուած նամակ, յօդուած, եւայլն եւս չեն տպուիր։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ներքին լուրեր. — Հեռագրական լուրեր. — Ազգային լուրեր.—Քաղաքական տեսութիւն. — Պաշտօնական յայտարարութիւն Ցնտես. խորհրդոյ. — Թղթակցութիւն ի Միացեալ Նահանգաց. — Ազգանուէր Հայուհեաց ընկերութիւն. —Օսմանեան հանրային Քոնսոլիտէ պարտք. — Թերթօն Մասիսի։

Կ. ՊՈԼԻՍ 10 ՕԳՈՍՏՈՍ

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Գարատաղի Նէքիթա իշխանն եւ էկ իրիկուն կայսերական պալատան մէջ Վեհ. Սուլթանին հետ ճաշելու պատիւ ունեցաւ։ Օսմանեան նախարարք եւս իրենց մեծ համազգեստներով ներկայ էին։

Նէքիթա իշխանն՝ երէկ պալատան կառօք Պոլսոյ կողմն անցնելով՝ Սպարապետութեան, Դուռը գնաց և այցելութիւն տուաւ Սպարապետ Ղազի Օսման փաշային։ Յետոյ Շահ-զատէ պաշի ճանրէն և Ընդարանի կամուրջէն անցնելով արքունի նաւարանը գնաց։

Մայրաքաղաքիս Անգլիական դեսպանատան գործակատար Պ. Ուինտհէմ Բ. Դրան ծանուցագիր մը տուաւ, որ՝ ըստ դաշնագրաց՝ Օսմ. յուրերուն մէջ երթեւեկելու և Օսմ. նաւահանգիստներու հետ հաղորդակցելու մասին անգլիական մանր շոգենաւուց ունեցած իրաւանց վերայ կը պնդէ։

Կայսերական պալատան քաղաքական գործոց դիւանին տնօրէն Ահմէտ Ճէլալէտտին պէյ յատուկ պաշտօնով Սէլանիկ ղրկուեցաւ։ Կը կարծուի թէ Ահմէտ Ճէլալէտտին պէյ վերջին օրերս Սէլանիկի կուսակալութեան մէջ պատահած ինչ ինչ դեղծմանց վերայ քննութիւն մը բանալու պաշտօն ունի։

Վաղ իրիկուն Պէօյիւքտէրէի Ռուսական դեսպանատան մէջ ի պատիւ Գարատաղի իշխանին տրուելիք պարահանդէսին չորս հարիւր հոգի հրաւիրուած են։

Ռուսական դեսպանատան խորհրդական Պ. Օնու, որ քանի մը ամսէ ի վեր հրաժեշտով բացակայ կը գտնուէր, նախընթաց օրը մայրաքաղաքս վերադարձաւ։

Ռուսաց կայսրն եպիսկոպոսական ականակոռ խաչ մը ղրկած է Կանեայի Մետրապոլիտ Տ. Սոֆրանիսի, որ այս օրերս մայրաքաղաքս կը գտնուի։ Ռուսական դեսպան Պ. Տը Նէլիտոֆ նախընթաց օրը Պէօյիւքտէրէի դեսպանատան մէջ իւր ձեռօք Տ. Սոֆրանիսի յանձնեց սոյն կայսերական պարգեւը։

Ներքին գործոց նախարարութիւնը՝ գաւառական իշխանութեանց շրջաբերական մը ղրկելով՝ վերստին ազդարարեց որ ոստիկանական գործոց համար միայն հեռագիր գործածեն, և անկարեւոր գործոց վրայ երկար հեռագրեր քաշելէ զգուշանան, որովհետեւ յաճախ պաշտօնական անկարեւոր հեռագրեր հեռագրաթելերն զբաղեցնելով մեծ վնաս կը պատճառեն թէ՛ հեռագրական վարչութեան հասութից և թէ՛ վաճառականութեան, որոյ վերաբերեալ մասնաւոր հեռագիրք բնականաբար մեծ յապաղումներ կը կրեն, զի պաշտօնական հեռագիրք ըստ կանոնի առաջնութիւն ունին մասնաւոր հեռագրոց վրայ։

Այնորոյզի վանուց մէջ այս միջոցիս ծանր վէճեր ծագած են ցոյն և Սլաւ վանականաց միջեւ։ Սլաւք՝ յունական վանուց վրայ նորէն ինչ ինչ կալուածական պահանջումներ ընելու ելեր են։ Նէղոլոս լրագիրն՝ այս խնդրոյ վրայ երկարօրէն խօսելով՝ կը գանգատի յունաց Պատրիարքարանի դէմ թէ այս խնդրոյ մէջ կողմնակալ ընթացք մը կը բռնէ և Սլաւաց պահանջումները նպաստաւորելու կը միտի։

Սէլանիկէն լուր կուտան թէ Միրտիթաց ոստիկանութեան գլուխը՝ Տոմ Կէկա յուլիս 24ին ըսպաննուեր է 16 տարեկան պատանեակ մը, որ հարիւրապետի մ՚որդին է եղեր։

Վեհ. Սուլթանին հրամանաւ Գերմանիա ղրկուած Օսմանեան սպայք Պերլին հասնելով՝ առժամապէս Ուինտսորի օթեւանը կը բնակին։ Ասոնք են գնդապետ Նուրի պէյ, հաղարապետ Շաքիր պէյ և հարիւրապետ Թէվֆիզ էֆէնտի, ինչպէս նաեւ տասն ուրիշ սպայք, որք նոր եղած էին բանակալթիի գինուորական վարժարանէն։ Առաջին երեքը Գերմանական բանակին մէջ պիտի գործածուին և մնացեալները Լիխթերֆէլտի գինուորական վարժարանը պիտի մտնեն, եթէ Գերմաներէն լեզուն հասկնալու կարող լինին։

Կը յիշեն ընթերցողք թէ գաղթականաց յանձնախմբին նախագահ Բրիպա պէյին որդին Վէլի պէյ և Ֆուատ փաշայի թոռն Իզզէթ պէյ իրարու հետ վէճ մ՚ունենալով մեղադրութեան հրաւիրած էին զիրար։ Ինչպէս ամեն լրագիր, նոյնպէս և Մոնիթէօր Օրիանթալ հրատարակած էր այս իրողութիւնը։ Վաղբթ կը ծանուցանէ թէ Իզզէթ պէյ՝ այս նկատմամբ Մոնիթէօրի հրատարակած հատուածին իրեն դէմ նախատինք մը համարելով՝ Մոնիթէօրի տնօրէնը մեղադրութեան հրաւիրեր է, որ երէկ տեղի պիտի ունենար։ Սակայն քաղաքագետութիւնը՝ սոյն մեղադրութիւնն արգիլելու համար՝ Սպարապետութեան և ոստիկանութեան նախարարին պաշտօնագրեր գրեր և այս մտօք հրահանգներ տուեր է թաղապետութեանց, ինչպէս նաեւ Պոլսոյ շրջակայ գաւառակաց կառավարիչներուն հեռագրեր ուղղեր է, որպէս զի մեղադրան արգիլելու համար հսկողութիւն ընեն։

Դեռ յայտնի չէ թէ մեղադրանքը կրցած է տեղի ունենալ հակառակ ձեռք առնուած միջոցներուն։

Վիէննայէն կը հեռագրեն թէ Լոնտրայի քաղաքական ակմբոյ մէջ ստոյգ կը համարուի եղեր թէ Եգիպտոս գտնուող անգլիական զօրքերը քանի մ՚ամսէն, և թերեւս նոյեմբերի մէջ պիտի մեկնին Եգիպտոսէն։

Օսէսայէն կը գրեն թէ Ռուսիոյ պատերազմական գործոց նախարարութեան կողմէ երկրաչափաց յանձնախումբ մը ղրկուած է հոն, որ նոր և կարեւոր ամրութեամբք պիտի զօրացնէ Օսէսայի նաւահանգիստն, որոյ մուտքը պաշտպանելու համար ութ նոր հրետանիներ պիտի զետեղուին։

Անգլիական լրագիրք ամանք ծանուցած էին թէ Հէրսէքի և Պոսնիոյ գաւառներն իսպառ Աւստրիոյ հետ միացնելու համար բանակցութիւնք կը լինին Աւստրիոյ և Գերմանիոյ կառավարութեանց միջեւ։ Վիէննայի կէս պաշտօնական թերթ՝ պատի լրագիրը կը հերքէ այս զրոյցը։

Հելլենական կառավարութիւնը Թուրքիոյ կողմէ իրեն թողուած նոր գաւառներուն մէջ մեծ փութաջանութեամբ երկաթուղիներ կը շինէ. և հելլենական լրագրաց խօսքին նայելով, Վոլոսէն Եէնի շէհիր շինուած երկաթուղին յառաջիկայ հոկտեմբերի մէջ բանիլ պիտի սկսի։

Ֆրանսական կառավարութիւնը պաշտօնապէս հերքեց սպանիական լրագրաց ամենց տուած այն լուրերը թէ Ֆրանսա ծածկաբար նպաստած է վերջին օրերս Սպանիոյ մէջ ծագած յեղափոխական շարժման։

ՌՈՒԷՐԱ

Մայրաքաղաքիս միջազգային առողջապահական խորհուրդն՝ իւր շաբաթ աւուր նստին մէջ՝ վերստին խորհրդակցեցաւ Հռոդոսի մէջ կայարանի մը հաստատութեան խնդրոյն վրայ, բայց չկրցաւ վերջնական որոշում մ՚ընել։ Արդէն սկզբամբ ընդունուած է երկրորդ կայարանի մը հաստատութիւնն և հեռագրուած է Էյրէֆ էֆէնտիի, որ Հռոդոսի մէջ յարմարաւոր տեղ մ՚ընտրէ։ Սակայն հաւանական է որ հաստատելիք նոր կայարանին համար ուրիշ կղզի մ՚ընտրուի, ըստ որում Էյրէֆ էֆէնտի դեռ վերջին օրերս գանգատած էր թէ Հռոդոսի բընակիչք Քարանթինա սպասողներուն վախուստը կը նպաստաւորեն, և նոր պահպանիներ խնդրած էր։

Առողջապահական խորհուրդն՝ իւր շաբաթ աւուր նստին մէջ՝ ուրիշ կարեւոր խնդրով մ՚ալ զբաղեցաւ։ Կայսերական կառավարութիւնը կուզէ Դարդանելի մէջ հինգ օր քարանթինայի ենթարկել Զմիւռնիայէն եկող ուղեւորներն ու վաճառները, մինչդեռ առողջապահական խորհուրդը կը պնդէ թէ 24 ժամու բժշկական քննութիւն մը, որ արդէն ի գործ կը դրուի, լիովին կը բաւէ, ըստ որում Զմիւռնիոյ քաղաքը չկրնար վարակեալ համարուիլ ֆրանսական էնֆէլենէ մարտանաւին նաւաստեաց մի մասին ցամաք ելնելուն պատճառաւ։ Ֆար տիւ Պոսֆոր կըսէ թէ կարծեաց ծանր անհամաձայնութիւնք յառաջ եկած են այս նկատմամբ, և մինչեւ իսկ կըսուի եղեր թէ առողջապահական խորհրդոյ անդամոց ամանք իրենց հրաժարականը տալու տրամադիր են։ Զրոյց կայ նաեւ թէ նեղքին գործոց նախարարութիւնը կը պահանջէ եղեր որ քարանթինայի իշխանութեանց կողմէ յանձնուած մաքուր անցագրերն՝ Օսմ. վարչական իշխանութեանց կողմէ եւս ստորագրուին։

Հիճազէն մայրաքաղաքիս առողջապահական խորհրդին եկած վերջին լուրերը կը ծանուցանեն թէ հասարակաց առողջութիւնը գոհացուցիչ է Մէքքէի և Ճիտտէի մէջ։ Նոյն լուրերը կը ծանուցանեն նաեւ թէ անցեալներն յիշեալ գաւառին այլեւայլ կողմերը ճարակող անասնոց հիւանդութիւնը բոլորովին անհետ եղած է երեք շաբաթէ ի վեր։

Աղէքսանդրիայէն օգոստոս 11 թուով հետեւեալը կը հեռագրեն առ Թայմզ.

«Անցեալ գիշեր Աղէքսանդրիոյ արաբական թաղին մէջ լինիկ կին մ՚իւր ամուսինը փնտռելով՝ կառավարական հիւանդանոցը դիմեց, ուր 5–6 մարդիկ դեռ նոր մեռած էին քոլէրայէն։ Արտասուելի տեսարան մը տեսնելու համար բոլոր անոր որպէս զի մեռեալները տեսնէ, բայց անոնց մէջ իւր ամուսինը չգտնելով սկսաւ բարձրաձայն աղաղակել։ Բնիկ ամբոխին մէջ յայնժամ զրոյց ելաւ թէ հիւանդանոցը մտնող ամեն մարդ կ՚ըսպաննուէր։ Ամբոխն ստուարացաւ և իսկոյն 400 մարդու հասաւ, որք ակսան քար նետել հիւանդանոցին։ Բժիշկներն օգնութիւն խնդրեցին տեղական իշխանութենէն և ոստիկանութեան միջամտութիւնը չկըրնալով արդիւնք մը յառաջ բերել, հարկ եղաւ անգլիական զօրք բերել տալ, որք խռովարարները ցրուեցին»։

Գերմանական Մոնիթէօր լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Գերմանիոյ կառավարութիւնն որոշեր է գիտնականաց յանձնախումբ մը ղրկել յեգիպտոս, որպէս զի քոլէրային ծագումը, բնութիւնն և ընթացքը, ինչպէս նաեւ անոր յառաջադիմութիւնը կասեցնելու յատուկ միջոցներն ուսումնասիրէ։ Ցիշեալ յանձնախումբը շաբթուս Աղէքսանդրիա պիտի ուղեւորի։

Օտէսայէն մայրաքաղաքիս առողջապահական խորհրդին եկած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Օտէսայի շրջակայներն արջառաց ժանտախտ ծագեր է։

Սումադրայէն կը հեռագրեն առ Սթանտարտ թէ կղզոյն հիւսիսային կողմը վերստին քոլէրա ծագեր է։

ՀԵՌԱԳՐԵՐ

Այս առաւօտ հասած հեռաձիգէ

Լոնտրա 21 օգոստ.

Այս առաւօտեան լրագիրք Անամէն հեռագիր մը կը հրատարակեն ծանուցանող թէ Ֆրանսական նաւատորմն արդէն Անամի մայրաքաղաքը՝ Հիւէն ռմբակոծելու գնացած է։ Նոյն հեռագիրը կըսէ որ եթէ Անամի կայսրութիւնը մերժէ Ֆրանսական վերջնագիրը, Ֆրանսայիք ծովային պաշարում պիտի հրատարակեն։

Լոնտրա 21 օգոստ.

Պաշտօնական ակմբոյ մէջ կը հաւաստեն թէ տէրութեանց եւ Ռումանիոյ միջեւ համաձայնութիւն մը գոյացած է Դանուբի դաշնագրին վրայ։

Փարիզ 21 օգոստ.

Գաւառական ժողովոց համար կիրակի օրն համեմատական քուէարկութեամբ կատարուած ընտրութեան մէջ 115 հանրապետական ընտրելիք ընտրուեցան 150 ընտրութեանց վրայ։

Աղէքսանդրիա 21 օգոստ.

Օգոստոս 20ին քոլէրայէն մեռնողներուն ցանկը.

Աղէքսանդրիա	43
Գաւիրէ	4
Սուէյշ (անգլիացի)	1
Տամանհուր	23
Զանազան տեղեր	301
	372

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—o—

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎ ԵՒ Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ

Երէկ Ազգ. ժողովոյ Մայր Դիւանի անդամներէն Բ. Ատենապետ Քրիստոստուր Ղազարոսեան և Բ. Ատենադպիր Յ. Գուրգէն էֆէնտիք Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր տունը գնացին ի Խասգիւղ, Ազգ. ժողովոյ քուէարկած ծանօթ բանաձեւին համեմատ, ծանուցանելու Նորին Սրբազնութեան թէ Հայոց Երեսփոխանական ժողովը չէ ընդունած իւր Նախագահ Ս. Պատրիարքին հրաժարականն և թէ իրենք, երբու Մայր Դիւան, պաշտօն ունին խնդրելու Նորին Սրբազնութենէն որ բարեհաճի իւր պաշտօնին ղբլուխն անցնիլ ըստ բաղձանաց Հայ ժողովրդեան։

Ամեն. Ներսէս Սրբազան արժանավայել յարգանօք ընդունելով Ազգ. ժողովոյ պատգամաւորութիւնը՝ շնորհակալ եղաւ առ ինքն ցոյց տրուած վստահութեան և համակրանաց համար, այլ սակայն յայտարարեց թէ այսուհետեւ, իւր անձնական վատառողջութեան պատճառաւ, անկարող էր պատրիարքական ծանր պաշտօնը վարել, թէ այլ եւս ոչինչ պիտի կարենար գործել իբրեւ Պատրիարք յօգուտ ազգին, և թէ վերջնական և անդառնալի կերպիւ հրաժարած էր Հայոց Պատրիարքական աթոռէն։

Երբ, հակառակ ամեն ջանից, անդրդուելի կը մնար Ս. Պատրիարքն իւր որոշման վրայ, պատգամաւորութիւնն հարցուց Ս. Պատրիարք Հօր թէ արդեօք Ազգ. ժողովոյ պատճառ կամ առիթ եղած էր իւր հրաժարականին կամ գէթ փութացուցած էր զայն. Նորին Սրբազնութիւնը պատասխանեց թէ իրեն համար այն միջադէպը նշանակութիւն մը չէր ունեցած, թէ մոռացած էր զայն բոլորովին, թէ նոյն օրն ինքը կանխաւ պատրաստուած էր հրաժարական տալու, թէ արդէն յայտարարած էր Ազգ. ժողովոյ նախորդ շրջանի փակման առթիւ խօսած ճառին, ինչպէս նաեւ արդի շրջանի բացման ճառին մէջ, թէ չէր կարող օգտակար կերպիւ շարունակելու իւր Պատրիարքական պաշտօնն. հետեւաբար Ազգ. ժողովոյ ծանուցեալ միջադէպն՝ ոչ պատճառ և ոչ առիթ եղած էր իւր կանխորոշ հրաժարականին։

Պատգամաւորութիւնն յարեց նաեւ թէ, ազգային գործոց այս վիճակին մէջ, Նորին Սրբազնութեան հրաժարականը կրնար վնասակար հանգամանք մ՚ունենալ և մինչեւ իսկ տարօրինակ խառնաշփոթութեանց տեղի տալով՝ անիշխանութեան մատնել զազգն, և թէ այնպիսի աղետալի վիճակի մը դարմանը կարի դժուարին կը լինէր և պատասխանատուութիւնն յոյժ ծանր։ Բայց Ս. Պատրիարքը պատասխանեց թէ տեղի չկայ այդպիսի կասկած մ՚ունենալու, թէ ինքը վստահ է Ազգ. ժողովոյ խոհեմութեան վրայ և թէ չպիտի դադրի, թէ և անպաշտօն կերպիւ, միշտ յօգուտ ազգին գործելէ ըստ իւր կարողութեան։

Պատգամաւորութիւնը տեղեկանալով նաեւ որ Ս. Պատրիարք Հայրը պարզ հրաժարագիր յղած էր (որոյ պատճէնը կարդաց պատգամաւորութեան) թէ՛ վեհ. Սուլթանին և թէ կայսերական կառավարութեան և լսելով Նորին Սրբազնութեան վերջին բացորոշ յայտարարութիւնները՝ ցաւօք սրտի մեկնեցաւ անտի և, իբաց այս ծանրագոյն վիճակին վրայ խորհրդակցելու համար, որոշեց ի նիստ հրաւիրել Ազգ. ժողովոյ Ատենապետաց դիւանը վաղն առաւօտ ի խորհրդարանն Ղալաթիոյ։ Հետեւաբար չյուսացուիր որ Ազգ. ժողովը կարենայ գումարիլ յառաջիկայ ուրբաթ օրն, ինչպէս որոշում տրուած էր։

Կը լսենք թէ Ներքին գործոց նախարար Բարձր. Լտհէմ փաշա երկուշաբթի օրը վեհ. Սուլթանին մատուցեր է Ամեն. Սրբազան Պատրիարք Հօր հրաժարագիրը։

Քաղաքական ժողովը Ս. Պատրիարք Հօր հրաժարման պատճառաւ իւր նիստերը դադրեցուցած է։ Միայն կրօնական ժողովն այսօր պիտի գումարի։

Քաղաքական ժողովոյ ատենապետ Սիմոն Պէյ Մաքսուտեան Պատրիարքարանի Դաքու — Քէհեային հետ այսօր Բ. Դուռը պիտի երթայ տեղեկութիւն մը ստանալու համար Ս. Պատրիարք Հօր հրաժարման վերայ։

Ուսումնական խորհրդոյ սովորական նիստը տեղի ունեցաւ երէկ ի Ղալաթիա։ Խորհուրդը վաւերացուց Ամասիոյ և Արաբկիրի Ուսումն. խորհրդոց և Պոյաճի գիւղի ու Խասգիւղի վարժարանաց Հոգաբարձութեանց ընտրութիւններն. զբաղեցաւ Պալատու Խորէնեան և Մալղարայի Ազգ. վարժարանաց և Խիզանու Ուսումնասիրաց ընկերութեան գործերովն. ուսուցչական վկայագիր յանձնեց Էլազճեան Գաբրիէլ, Տէմիրեան կարապետ և Պալիկեան Մարտիրոս էֆէնտիներու, և կարգ մ՚ընթացիկ գործերով զբաղեցաւ. որոշեց նաեւ յառաջիկայ հինգշաբթի օրն արտասովոր նիստ գումարել քանի մը կրթական կարեւոր գործերով զբաղելու համար։

Ազգ. ժողովոյ Ա. Ատենապետ Տ. Զարդ. Թիրեաքեան էֆէնտի և Ա. Ատենադպիր Մինաս Ջերազ էֆէնտի, որք ժողովոյ անցեալ ուրբաթ աւուր ցաւալի միջադէպէն անմիջապէս յետոյ հրաժարած էին, նամակ մ՚ուղղելով առ Բ. Ատենապետ Քրիստոստուր էֆէնտի, պնդած են իրենց հրաժարականին վրայ, զոր Ազգ. ժողովը չէր ընդունած։

Ուսումնական խորհրդոյ երէկի նստին ներկայ էին միայն Մէջպուրեան, Պէրպէրեան և Գուրգէն էֆէնտիք։ Խորհուրդը բաղկացնող եօթն անձերէ Իփէքճեան էֆէնտի հիւանդ է միշտ և ներկայ չգտնուիր նիստերուն։ Ջերազ և Նորիկեան էֆէնտիք հրաժարած են, և Տոքդ. Յակոբեան էֆ. Եւրոպա դնացած է։ Կը կարծենք թէ խորհուրդն ի մօտոյ պիտի պատրաստուի ամբողջացնել իւր թիւը։ Մեք մեր կողմէ ընտրելի կ՚առաջարկենք սա պատուարժան անձերն, որք այլ և այլ կերպիւ ձեռնհասութիւն ունին Ուսումն. խորհրդոյ անդամ լինելու.— Յակոբ էֆ. Ոսկան, Տոքդ. Փէշտիմալճեան, (որ քիչ օրէն կը վերադառնայ Կ. Պոլիս), Գէորգ էֆ. Ասլանեան, (որ գոհայուցիչ կերպիւ վարած է Միացեալ ընկերութեանց Տնօրէն խորհրդոյ ատենապետութիւնն, և այժմ հրաժարած լինելով այդ պաշտօնէ, կրնայ ժամանակ ունենալ Ուսումն. խորհրդոյ անդամակցելու.) Գրիգոր էֆ. Զաքարեան (տնօրէն Զրամեան վարժարանի), և Մկրտիչ Վարժապետեան, (եղբայր Ս. Պատրիարք Հօր, դասատու մաթէմատիքայից)։ Միւս կողմէ, Ջերազ էֆ.ին Ուսումն. խորհրդոյ անդամակցութենէ հրաժարումը՝ մեր խմացածին նայելով՝ նիւթական առժամանակեայ պատճառի մը արդիւնք լինելով, կրնայ և պէտք է մերժուի։

Կը լսենք թէ Խրիմեան Սրբազան ճանրայ եղած է Կ. Պոլիս դալու համար։

Եկեղեցոյ-նոթ. յուլիս ամսոյ թիւն հրատարակեցաւ։ Պարունակութիւնն է. Ծննդաբերութիւն. —Նախապատմական քաղաքակրթութիւն. — Մարդիկ և իրք. — Բաղանիք. — Ոսկեդար. — Թղթեատար. — Աղբիւր և ծով։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

(Թարգ., 10 Օգոստոսի.)

Մինչ Գերմանիոյ և Աւստրիոյ կայսերաց տարեկան տեսակցութիւնը քաղաքական նշանակութենէ դուրկ սովորական դէպք մը կը դառնայ, առաւել իրական կարեւորութիւն ունին այն ընկերային փոփոխումներ որք այդ երկու կայսրութեանց մէջ կառավարութեանց երկիւղներն ու մտահոգութիւնները կը նուազեցնեն։ Աւստրիական տէրութեան բացարձակ խաղաղութիւնն ու հանդարտութիւնն երեւոյթ մ'է, որ յայտ աշխարհի ապացուցուած պէտք է համարուի ամեն անոնց լռութեամբն, որոց պաշտօնը կամ շահը կը պահանջէր ծանուցանել յուզման կամ վտանգի որ եւ է պատահականութիւն մը։ Նոյն ժամանակ, Գերմանական պետութեան սահմանաց մէջ անձրեւատելի նշաններ կան հանդարտման ընկերվարական յուզման, որ այնչափ հոգ կը պատճառէր մի քանի տարիներ առաջ։ Ի Պերլին գումարուած կայսերական խորհրդարանին համար այս օրերս մէկ անդամի ընտրութիւնը կատարեցաւ Քիլ–Ռէնսպուրկի դաւառին մէջ, որ իբր 20,000 ընտրողներ կը պարունակէ, և Ազգական ընտրելին, Բրոֆէսոր Հէնէլ, 5,000 քուէ աւելի ստանալով յաղթական Ֆանդիսացաւ Ընկերվարական հակառակորդի մը վրայ, որ, հետաքրքրաշարժ է ըսել, Պահպանողական կուսակցութեան աջակցութեանը կը վայելէր։ Պ. Հէնէլ կը պատկանի Ցառաջդիմական խմբին, որ հին Ազգականներէն կը տարբերի խորհելով թէ Գերմանիա աղատ պէտք է լինի զօրաւոր մնալու համար, մինչդեռ Ազգականք դիջում մը կ'ընեն ընդունելով թէ Գերմանիոյ զօրութիւնը պարտի ապահովիլ մեծ բանակով մը և արտաքին կորովի աշխարհավարութեամբ, որպէս զի այնուհետեւ Սահմանադրական լիակատար ազատութիւնք կարենան բանաւորապէս խնդրուիլ։ Ցառաջդիմականք ի գործնականն հակառակ են Պիզմարքը իշխանին թէ՛ ներքին և թէ՛ արտաքին աշխարհավարութեան. բայց անոնց կուսակցութեան այս օրերս վաստակած յաղթութիւնն ուշադրութեան առարկայ չէր լիներ, եթէ, ինչպէս ըսինք վերեւ, Պահպանողականք Ընկերվարականաց հետ դաշնակցած չլինէին Պ. Հէնէլի ընտրութիւնն անհնար ընելու համար։ Եթէ Գերմանիոյ Պահպանողականաց չափ բացարձակ կարծեաց տէր անձինք կրնան Ընկերվարականաց հետ միանալ Ազգականի մը դէմ, պէտք է հեռուցնել թէ Ընկերվարութիւնն ո՛չ միայն դադրած է վտանգաւոր լինելէ, այլ և յետադէմ կայսերականք զայն օգտակար եղած կը համարին իրենց կուսակցութեան շահերուն։ Իրօք ալ այդպէս եղաւ. և բոլոր աշխարհի բարեվիճ Յեղափոխականք կրնան դաս մը առնուլ Բիլելի ընտրութենէն։ Հէօտելի և Նոպլիինկի ձեռամբ Վիլհելմ կայսեր կենաց դէմ եղած փորձն ի բաց առեալ, այն ընկերվարական յուզումը որ 1873ին սկսաւ՝ չունեցաւ այնպիսի արդիւնք, որոց վրայ կարենան ողբալ Գերմանիոյ հակազատական կուսակցութիւնք։ Այդ ընկերվարական յուզումը կառավարութիւնը կարող ըրաւ դանազան խիստ և արդելիչ օրէնքներ քննարկել տալու խորհրդարանին, և ասոնք, կայսրութեան սահմանադրական զարգացումը կասեցնելով, վհատութիւն պատճառեցին անկեղծ Ազգականաց բոլոր դասերուն։ Ցառաջադրած Պէպել, ոստայնանկ հանէնքլիվէր, սիկարագործ Ֆրիդշէ, և այլ ջատագովք Ընկերվարութեան՝ կրնան պարծիլ թէ իրենք գլխաւոր զոհերն եղան այդ խիստ օրէնաց. բայց այս մարդոց կամովին և պարապ տեղ ենթակայ եղած պատիժը զանոնք արժանի չկացուցաներ ժողովրդային այնպիսի համակրութեան մը, որուն իրաւունք ունին ժողովրդեան դատին աւելի լուսամիտ աշխատաւորներն, որոց գործը կասեցաւ և կամ ապարդիւն մնաց, ինչպէս են Լէկկն Ռիխդեր, անկեղծ Ցառաջդիմականն այն, և Պ. Պ. Լաֆէրի, Ֆորքենպէքի և Պամպերկերի նման հաստատամիտ Ազատականք։ Գերմանացի Ազատականաց ողջմտութեան և քաղաքական բարոյականին համար նպաստաւոր վկայութիւն մ'է որ վերոյիշեալ քաղաքագէտք և անոնց հետքուէարկող անձինք երբէք փայփայած չեն ընկերվարական դաղափարը։ Երկիրներ կան, ուր կուսակցական կռուոյ ենթադրական պահանջումներն երբեմն Ազատականները կը մոլորեցնեն և օտարոտի ընկերակցութիւններ կազմելու կը մղեն խառնակիչ ծրագրեր ունեցող մարդերու հետ, և այդպիսի դաշնակցութեանց հետեւանքները միշտ նուաստացուցիչ են. բայց Գերմանացի Ցառաջդիմականաց յամարգոյնքը իսկ, որք Անգլիոյ մէջ Արմատականք յորջորջուիմը պիտի ըստանային, որ և է քաջալերը չեն տրուած այն վարդապետութեանց որք երբեմն Ազատականութեան վրայ անպատուութիւն մը բերին, որուն արժանի չէր նա։ Պ. Ռիխդեր, մին յերեսփոխանաց Պերլինի, որ կայսերական խորհրդարանի գործնական մտաց տէր քաղաքագիտաց մէջ ամենէն ազատականը կրնայ համարուիլ, սկիզբէն ի վեր դէմ դրաւ Լասալի աշակերտաց, և անոնց նը-պատակները պարսաւեց ըսելով թէ ողջամիտ մարդոց գործունէութեան առարկայ լինելիք բաներ չեն ադոնք։ Ընկերվարականաց համար ալ արդարութիւն է ըսել թէ անոնք երբէք չեն պնդած թէ իրենք ողջամիտ են այն իմաստով որով աշխարհը։ Իւր դաղափարաց արդի վիճակին մէջ, կը հասկնայ ողջմտութիւնն։ Անոնք կ'ուզեն կործանել ընկերութեան արդի շէնքը, բառնալ անհատից հողային ստացուածքն, ինչպէս նաեւ դրամատիրութիւնն։ Անոնց գլուխը, Լասալ, երբէք չէր հաւատար խորհրդարանական բարեկորոգմանց, և կ'ատէր Ազատական միջին դասն։ Ինքզինք կը յորջորջէր Հանրապետական, բայց իւր մահէն 18 ամիս առաջ գործաւորաց առջեւ մի բանախօսութիւն ընելով, ըսաւ. «խոստացէք ինձ թէ, եթէ երբէք պատերազմ մը ծագի՝ զինք երկնային իրաւամբ իշխանութեան անցած համարող թագաւորի մը և այս Ազատական չարագործ միջին դասուն միջեւ, դուք թագաւորին կողմը պիտի բռնեք։» Առանձնական կենաց մէջ Լասալ հեշտաբարոյ կամ զգայական մ'էր, որ աւելի պարծանք կը համարէր Գերմանիոյ մէջ գեղեցկագոյն մարդը կոչուիլ, քան թէ ամենէն գիտնականն հռչակուիլ։ Աշխարհավարութեան մէջ իւր տեսութիւնք զուցէ պայծառագոյն չէին քան Ճօն Լէյտենի՝ «Մարդարէ» կոչելոյն՝ տեսութիւնները։

Բայց Լասալ, Ընկերվարականաց այն միւս հռչակաւոր գլխին՝ Բարլ Մարքսի նման, իւր գրութեանց մէջ հզօր արտայայտութիւն մը տուաւ գործաւոր դասուց ծանրագոյն գանգատներէն ոմանց, և զարմանալի չէ որ ընկերային վերածնութեան համար իւր տհաս ծրագիրք՝ բեղուն երեւակայութիւն ունեցող արհեստաւորաց ու գործատերաց միտքը դերեցին։ Գերմանիոյ մէջ ընկերվարական վերջին յուզումը ծագեցաւ Ֆրանսայի դէմ հրատարակուած պատերազմին, ինչպէս նաեւ դաղթականութեան յանկարծակի դադարման պատճառաւ։ Պատերազմի մէջ վաստկուած փառքերն և ահագին պատերազմական տուգանքն, որ կը կարծուէր թէ երկիրը պիտի հարստացներ, Գերմաններն հրապուրեցին իրենց հայրենեաց մէջ մնալու։ Դաղթականութեան հոսանքն, որ կանոնաւորապէս կ'առնուր կը տանէր Գերմանացւոց աւելորդ հաղարներն, սկսաւ վաղել դէպ ի Պերլին և միւս մեծ քաղաքները։ Պերլին դահլիկէց պիտի ըներ զբաղիլ իրրեւ ցամաքային Եւրոպիոյ մայրաքաղաքը. շահագէտ կալուածաշէնք գործի վրայ էին հոն՝ տասնեակ նոր փողոցներու յատակագծերը պատրաստելով, և աշխարհի ամեն մասերէն այցելուք կը դիմէին կայսերական նոր քաղաքն, ուր վաճառականութիւնը փայլուն վիճակ մը ունեցաւ ժամանակ մը։ Բայց այս ճոխութիւն չէր կրնար երկար տեւել, և երբ ուրախութեան օրը վերջ դտաւ, մարդոց ստուարաթիւ խմբեր անգործ մնալով և կենցաղիտոյքն աւելի սուղ դտնելով քան պատերազմէն առաջ, սկսան զայրանալ այն վաճառական դասուց դէմ, որք քիչ մը դրամ շահած էին։ Պատերազմին արտադրած զինուորական ոգին, որչափ ալ հակասական թուի, նպաստեց Ընկերվարութիւնը զօրացնելու։ Որովհետեւ շատերուն այնպէս թուեցաւ թէ մեծ բաներ կրնային կատարուիլ բանակին վրայ ձեւուած քաղաքական կազմակերպութեամբը։ Ռիխդեր Ընկերվարութիւնը սահմանեց «զինուորականութիւն քաղաքային հագուստով»։ և Պէպէլ ինչ ինչ անկնուելի փաստեր քաղեց պատերազմի ժամանակ զինուորական մը թերանոցաց դերադանց կարգադրութենէն, ըսելով թէ՝ եթէ այդպէս հարիւր հազարաւոր զօրքեր կրնան սնունդ և հագուստ ստանալ հասարակաց մնուակէ մը, ամբողջ ազգի մը պիտոյքն եւս նոյն միջոցաւ կրնան հոգացուիլ։ «Ո՛ղ լինինք բանակ մը քաղաքացւոց, հաւասար՝ զինուորաց նման, և հնազանդ՝ մեր ընտրեալ սպայից։ Թո՛ղ դործենք փոխանակ պատերազմելու, և ամենուն համար բաւական դործ պիտի լինի»։ Ֆերտինանտ Պէպէլ Ընկերվարականաց ուրիշ գլուխներէն տարբեր դասու մը կը վերաբերի. որովհետեւ ճարտար մարդ մ'է, որ երբէք ջատագով չէ հանդիսացած բռնութեան։ այլ պաշտպանած է բարեշրջումն՝ ընդհանուր քուէարկութեան միջոցաւ և քուէարկութեանց անխափան մասնակցութեամբ։ Իւր անվոխրոխ բնաբան եղած է մեծամասնութեանց դիժն, և իւր խօսքեր դրդռիչ կրնային համարուիլ այնու հետ թէ նա կը յորդորէր ժողովուրդը կործանել արդի հաստատութիւններն՝ իրենց քուէներով հանդարտ և մէթոտային եղանակաւ մը։ Բայց Ընկերվարականաց մեծագոյն մասը Պէպէլէն աւելի տխրատիպ լեզուաւ մը խօսած են. սպանութեան համար դաւադրութիւնք անոնց քարոզութեանց բնական հետեւութիւնն էին, մինչեւ որ կառավարական ազդու արդնորինութիւնք և Գերմանացի ժողովրդեան աւելորդ մասանց դէպ ի Նոր Աշխարհ գաղթականութեան վերսկսումը մեղմացուցին ընկերվարական տենդը։

Հաւանական չէ որ Ընկերվարականութիւնը վերջացած լինի Գերմանիոյ մէջ։ Այլոց ստացուածքը նոր կարգադրութեան մը ենթարկելու մասին վերացական տեսութիւններ՝ մտային հաճելի վարժութիւն մ'եղած են միշտ Գերմանացի խորհողաց խորագոյն դասուն։ և աշխարհակութեան աւելի գործնական տեսակ մը պիտի չարունակէ խռովել այդ մեծ մարդոց կէսդաստիարակեալ աշակերտաց միտքերը։ Բայց Ընկերվարութիւնն իրրեւ յեղափոխական ոյժ անգործ պէտք է մնայ ցորչափ՝ ամեն կողմէ Գերմանացի գործաւորներ ուղուելով՝ տարուէ տարի երկրէն տասնեակ հազարներով կը մեկնին ամենէն աւելի բաղդաւորը-դիր երիտասարդներն։ Այս յանդուգն մարդիկ, որք կառավարութեան հոգ կրնային պատճառել եթէ երկրին մէջ մնային, ճշդիւ անոնք են որք իրենց պաղանդներով դիւրաւ գործ կը գտնեն ուրիշ երկիրներու մէջ։ Անոնք երբ օտար երկիրներ երթան, իբրեւ դրագիր, իբրեւ պանդոկի սպասաւոր կամ իբրեւ արհեստաւոր, իրենց ազգային դպրոցաց մէջ ստացած խիստ կրթութենէն ու ճշդապահութենէն իրենց հետ ինչ ինչ յատկութիւններ կը տանին, որք զանոնք յարգի կը կացուցանեն իրրեւ սպասաւոր կամ աշխատաւոր, թէեւ համակրելի չլինին իրրեւ ընկեր։ Ֆրանսան իսկ չէ կրցած բոլորովին մի կողմ թողուլ զանոնք, և Բարիզի դերձակ գործաւորաց և կաղմարարաց չորս հինգերորդը Գերմանացի են, որք դիրենք կ'անուանեն Զուիցերիացի կամ Ազասցի՝ չվիրաւորելու համար իրենց գործատերց հայրենասիրական դիւրազդացութիւնները։ Գերմանացին որ օտար երկրի մը մէջ կը հարստանայ՝ դրամ չղրկեր հայրենիքն՝ իւր վաղեմի բարեկամաց մէջ ընկերվարական չարժումներ յառաջ տանելու համար։ նա լաւագոյն բան մը կ'ընէ՝ աշխարհի մէջ իւր բարգաւաճման գեղեցիկ նկարագրութիւնն ընելով, և յորդորելով ուրիշներն իւր օրինակին հետեւելու։ Եթէ վերադառնայ յայցելութիւն իւր քաղաքի կամ գիւղի, ուր ընդհանրապէս նորէն բնակութիւն չհաստատեր այլ եւս, կը տեսնուի թէ իւր քաղաքական տեսութիւնք շատ փոխուած են իւր կենաց պարագայից հետ, և մինչ իւր հայրենակցաց դժգոհութիւն կը պատճառէ իրենց աղքատ վիճակի վրայ, յոյժ հաւանականաբար կը յորդորէ զանոնք չվստահիլ այն մտացածին միջոցներու, զորս Ընկերվարականաց դլուխները կը յանձնարարեն դարման տանելու համար այդ վիճակի։ Ընդդէմ այս տեսակ ազդեցութեանց, որոց հետ կը միանայ զինուորական ու ոստիկանական ահագին դրութեան մը արտադրած ոյժն, Ընկերվարութիւնը յաջողութեան դոյզն յոյս եւեթ կրնայ ունենալ։ Կուսակիցներ կարող է դտնել անդործ և անհեռատես, անվճռապէս փառասէր և յիմար մարդոց դասուն մէջ։ մասնական ընտրութեանց մէջ կրնայ յաղթութիւններ ունենալ պատահարար, և մարդիկ կրնան իւր վրայ խօսիլ անորոշ երկիւղով կամ յուսով մը, նման տեսակ մը հրաբխային կրակի, որ օր մը պիտի պայթի ապշեցուցիչ արդեամբք։ Առայժմ, այն իրողութիւն թէ Պահպանողականք Ընկերվարութիւնը զորձիը մ'ըրած են իրենց ընտրական նպատակաց համար, կրնայ ապահովել զանոնք որ վերջերս կը նկատէին զայն իբրեւ ահարկու և կարի խռովեցուցիչ բան մը։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԵՒՑՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Ազգ. Վարչ. Տնտեսական Խորհրդոյ

—=—

Ազգային Ժողովոյ ներկայ օգոստ. 5 ի Լ. Նստին մէջ վիճաբանութեան առարկայ եղած խնդրոյ նկատմամբ ազգային լրագրաց ամսոյս 6 ի շաբաթ աւուր թուով հրատարակած նկարագրական յօդուածոց շարքին մէջ, Տնտեսական խորհուրդս ընթերցաւ նաեւ, Մնակեան ժառանգութեան վերաբերմամբ երեսփոխան տեարց ոմանց կողմէ եղած յայտարարութիւնքն։

Այդ յայտարարութեանց համեմատ, որպէս թէ, Պատրիարքարանն ամենասոսկալի գեղծում մը ի գործ դրած է եղեր, խնդրոյն կարգադրման առթիւ, Մնակեան կտակաց և ժառանգութեան նկատմամբ, հետագայ պարագայից մէջ։

Ա. Պատրիարքարանի համախոհութեամբ կեղծ կտակակատարներ կարգուեր են։

Բ. Ժամանակին Պատրիարքական խորհրդական Մխիթարեան Գերեր. Խորէն սրբազանի վրայ ճնշում բանեցուցեալով՝ կտակակատար մանախումբն յանիրաւի կապտեր է զիւր պաշտօն, և 79 ի Բաղ. Ժողովի՝ իւր միամտութենէն՝ Գեր. Խորէն սրբազանի ճնշումը կրեր է՝ մանախումբը ճանչելու համար։

Գ. Պատրիարքարանի որոշմամբ սուտ ժառանգորդներ իբրեւ ճշմարիտ ժառանգորդներ նկատուեր են։

Դ. Ժառանգական դոյքը յառի կերպիւ բաժնուեր է։

Ե. Դուռը գիմող ժառանգորդաց բերանը գոցելու համար 1000 ոսկի տրուեր է, որով ազգային դատարակութեան նուիրելի այդ դումարն իւր նպատակին չեղեր է։

Զ. Կտակակատար մեծ. Աբիկ էֆէնտի Ունճեան ընաւին հաշիւ և դրամ չտար եղեր, և 8—9000 ոսկին հալեր է։

Լ. Խնդիրն ի նորոյ լաւագոյն կարգադրութիւն մը ստանալու պարագային մէջ, բուն ժառանգորդաց կողմէ՝ ի նպաստ ազգային դատարակութեան՝ 2000 ոսկի խոստացուեր է՝ իրենց ձրի փաստաբան Մեծ. Ս. փափազեան էֆէնտիի, և տակաւին խնդրին այդ լաւ կարգադրութիւնը չ'դտներ եղեր.

Ը. Տնտես. խորհուրդը, կտակակատարը և կարգադիր մասնախումբն ազգին շահը մտաներ են եղեր և Տնտեսական խորհրդական մեծ. Մելիքեան Գարեգին էֆէնտի կաշառք կերեր է եղեր։

Ազգին ամենաբարձրագոյն ժողովոյն մէջ երեսփոխան տեարց ոմանց կողմէ՝ իրրեւ ճշդուած, հաստատուած և գաստապարտուած այդպարագայից նկատմամբ յիշեալ յայտարարութիւններն, ամենէն ողջախոհ ընթերցող իսկ կարդալով՝ իրաւամբ պէտք է դայթակղի և յոյժ անդգաստ գաղափար մը գոյացնէ ընդդէմ իւր կեդրոնական և ընդդէմ իւր Պատրիարքին որ գործադիր մարմնին ու նախագահն է Ազգային ամեն ժողովոյ։

Տնտեսական խորհուրդս չփափագիր կարծել թէ Մեծ. երեսփոխան Տեարք Փափազեան և Սուրէնեան էֆէնտիներ, մասնաւոր դիտումներ ունեցած լինին, և Մնակեան ժառանգութեան խնդիրն այսպէս խեղաթիւրելով, յաչս ժողովրդեան հանրային իրաւանց ջերմ և հզօր պաշտպան ձեւանալ ուզին. և դարձեալ, խորհուրդս երբէք չսիրեր հաւատալ, թէ նոյն երեսփոխան Տեարք ո՛ր և է մասնաւոր նը-պատակի մը գործադրումը դիւրելու համար, ժողովրդային դայթակղութեան տեղի տան դիտմամբ։

Եւ խորհուրդս կը սիրէ հաւատալ թէ, Մեծ. փափազեան և Սուրէնեան էֆէնտիներ, ընդ որս և համախոհք իւրեանց, կը փափաքին տեղեկանալ թէ, զանազան անձանց մասնաւանդ դրամատերաց և ազդեցիկ ազգայնոց մօտ գտնուած ազգային դրամներն կամ հաշիւներն ի՛նչ եղած են, և դրամներն ապահով ու Ազգին համար օգտաբեր վիճակի մէջ կը գտնուին արդեօք, և իբր այն հանրական իրաւանց պաշտպանութեան պարտաւորութիւնն 'ի գործ դնելով՝ իրենց խիղճ հանդարտել կ'ուզեն անտարակոյս։

Արդ, որովհետեւ սոյն Մնակեան ժառանգութեան մասին բացատրութիւն տալու և լիովին տեղեկագրելու համար՝ Քաղաքական ժողովը իրաց վիճակին նկատմամբ իրաւամբ յարմար չէր դատած ներկայ ժամանակն և կը յետաձգէր իւր տեղեկագրութիւնը վեց ամսոյ միջոցաւ, և երեսփոխան Տեարք խնդիրն ի մօտոյ և իւր մանրամասնութեամբն ուսումնասիրելու փոյթ չեին տարած, այլ միայն մասնաւոր ուներուս բաղդանդիր անձանց թիւր մեկնութեանց ու տեղեկութեանց վրայ հարցումն ըրեր և բացատրութիւնը վեց ամիս յետաձգուելուն հետեւութեամբ կասկած դոյացնելով, խիստ պահանջումներ ընելու ձեռնարկած և խնդիրն այս անխորհուրդ, յոռի և անհաճոյ հետեւանաց յանդած էր, իրաց այս վիճակին մէջ Տնտեսական խորհուրդս՝ ի հարկէ ստիպեալ՝ Մնակեան ժառանգութեանն նկատմամբ օրուան վիճակին մէջ ինչ որ ներելի է արտայայտել, գայթակղեալ մտքերը բուժելու համար՝ ի պաշտօնէ կը յայտարարէ, թէ,

Ա. Երկրին և մեր Ազգին կտակային օրինաց ըստ ամենայնի հաստատուն և օրինաւորապէս վաւերացեալ երկու կտակագրոց գոյութեամբ Մեծ. Գրէնկեան Մկրտիչ և կարապետեան Համբարձում էֆէնտիներ՝ մասնաւոր, և Մեծ. Ունճեան Աբիկ էֆէնտի լիազոր կտակակատարք կարգուած են բարեյիշատակ Մնակեան Մանուկ աղայի կողմէ. հետեւաբար բոլորովին սուտ է կեղծ կտակի կամ կեղծ կտակարարի գոյութեան կարծիքն։

Բ. Հանգուցելոյն օրինաւոր ժառանգաց լինքնակամ աղերսին վրայ՝ 79 ի Բաղ. Ժողովը կտակակատարներէն և ուրիշ վստահելի անձէ մը բաղկացեալ մասնախումբ մը կազմած է ի կարգադրութիւն բովանդակ գոյից հանգուցելոյն։ հետեւաբար սխալ է կարծել որ 79 ի Բաղ. Ժողովը միամտութեամբ ճշնման ներքեւ մնացած և սպաշտօնի կապտումն եղած լինի։

Գ. Լուրջ և մանրազնին քննութեամբ, երեք կարգի հետամուտ խմբոյ մէջէն, միայն մէկ խումբը կրցած է օրինաւոր ժառանգորդ ըլլալը հաստատել։ հետեւաբար սխալ է կարծել որ 79 ի Բաղ. Ժողովը միամտութեամբ ճշնման ներքեւ մնացած և սպաշտօնի կապտումն եղած լինի։

Դ. Լուրջ և մանրազնին քննութեամբ, երեք կարգի հետամուտ խմբոյ մէջէն, միայն մէկ խումբը կրցած է օրինաւոր ժառանգորդ ըլլալը հաստատել։ հետեւաբար սխալ է կարծել թէ՝ ամենայն ոք՝ որ իրեն ժառանգորդ կոչեցեալ է՝ ինքն ալ ժառանգորդ է։

Ե. Ժառանգութեան հետամուտ երեք խմբերէն մերժեալ երկու խումբերուն տրուած 1000 ոսկին՝ բուն իսկ ժառանգորդաց կողմէ իրենց դրամէն «Թերքի տաւա» և «բէգի նիզայի» համար տրուած է Տնտեսական խորհրդոյ գիտութեամբ։ հետեւաբար սխալ է կարծել թէ, Պատրիարքարանն ինքնին դուրսէն անձանց դրամ տուած է, և այդ հաղար ոսկին երբ ժառանգորդք «Թէրքի տաւա» և «բէգի նիզայի» համար տուած չըլլային, ազգային դատարակութեան զայն պիտի նուիրէին ըսելը՝ բանաւոր չէ։

Զ. Կարգադիր մասնախմբին Մնակեան ժառանգութեան վերաբերմամբ ըրած կարգադրութեանց հաշիւներն ամեն մանրամասնութեամբ Տնտեսական խորհուրդս ունի ի ձեռին. հետեւաբար սխալ է կարծել թէ Մեծ. Ունճեան Աբիկ էֆէնտի և կամ կարգադիր մասնախումբը հաշիւ չեն տար. իսկ կտակեալ դրամները կարգադիր մասնախմբի անդամ և լիազոր կտակակատար Մեծ. Աբիկ էֆէնտիի ձեռքը՝ ազգային վստահելի և պատուաւոր սեղանաւորի մը քով դրուած են տոկոսիւ, և տոկոսք մայր դրամին վրայ բարդուելու վրայ են ի շահ նպատակին. հետեւաբար սխալ է կարծել թէ ազգային դրամներն անապահով վիճակի մէջ են, և բոլորովին անհիմն է երազել թէ հալեր է 8000 ոսկին։

Է. Լաւագոյն կարգադրութեան մը պայմանաւ, ժառանգորդաց կողմէ 2000 ոսկի ի նպաստ դատարակութեան խոստացուած լինելուն մասին՝ Ձրի փաստաբան–փոխանորդ Մեծ. փափազեան էֆէնտիի ըրած յայտարարութիւնը գլխովին անտեղի է, զի այդ խնդիր ինքնին լուսահոգի Մնակեանի կտակին բովանդակութեան հետ՝ ոչ ոքի՝ ոչ՝ ոչ՝ ոչ

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ Ի ՄԻԱՑԵԱԼ-ՆԱՀԱՆԳԱՑ

ՊՏՏԱԿԱՆ ՀԵՏԱՔՐՔՐԱՇԱՐԺ ԴԱՏ ՄԸ

Նիւ-Եօրքէն կը գրեն մեզ.

Նշանաւոր դատ մը, որ երկար ատենէ ի վեր կը շարունակուէր Վաշինկդընի Եղեռնադատ ատենին առջեւ, ամսոյս 14ին աւարտեցաւ անակնկալ արդեամբ մը։ Ամբաստանելոց բարձր դիրքն եւ քաղաքական ազդեցութիւնը, ամբաստանութեան ծանրակշիռ կարեւորութիւնն եւ դատախազին՝ որ ոչ այլ ոք էր բայց Միացեալ-Նահանգաց կառավարութիւնը՝ ի գործ դրած հսկայ ճգունքը ամբաստանելոց դատապարտելու համար, պարտութիւնը ձեռք բերելու համար, եւ կրած անակնկալ պարտութիւնը, որ նոյն իսկ պաշտօնէութիւնը նկատեցիր «ծանր հարուած մը», այս եղան դատին տուին այնպիսի հանրային հնչգամանք մը, որ բոլորովին անօրուտ չեմք համարիր նամակի մը նիւթ ընել եւ ընթերցասէր ազգայնոց հաղորդել։

Արդարեւ յանգնութիւն մ'է այսպիսի կնճռոտ դատ մը, որոյ տպեալ արձանագրութիւնները բռնեցին աւելի քան վեց հազար միածալ երես, ազգային թերթի մը սուղ էջերուն մէջ ամիսի կերպով պարզել ջանալ, այլ որովհետեւ սկիզբէն մինչեւ ցաւարտ ոսն առ ոսն հետեւած ենք դատին յառաջադիմութեան ընթեռնլով ամփոփեալ ծանօթագրութիւնները որք հետզհետէ կը հրատարակուէին մինչդեռ դասը կը յառաջանար, կը յուսամ թէ պիտի կարողանամ գէթ չափով մը զայն պարզ կերպով ներկայացնել։

Երբ զօրապետ Կարֆիլտ Նախագահ ընտրուեցաւ, իր պաշտօնէութիւնը կազմեց այնպիսի անձինքներէ, որք հանրային համակրութեան մէջ բարձր դիրք մը կը բռնէին. եւ իրենց կարողութիւն եւ ուղղութիւնը փորձով ճանչցուած էին։ Կարֆիլտ չէր անոնցմէ որ իրենք մանաւոր եւ պայծառագոյն փայլ մ'ունենալու համար չուրջերնին կը հաւաքեն ստորին կարգի մարդիկներ։ Արտաքին գործոց, գանձուց, եւ այլ պաշտօնեայներն ընտրելով՝ թղթատարութեան ընդհանուր վերատեսուչ կարգեց զԹոմաս Ճէյնս, Նիւ-Եօրքի նամակատան տեսուչը, եւ Ուէյն Մաքվէյկ անուն Ֆիլատելֆիայի փաստաբանն անուանեց ընդհանուր փաստաբան (Արդարութեան պաշտօնեայ)։ Պաշտօնէութիւնը կազմելէն յետոյ Մր. Կարֆիլտի առաջին գործն եղաւ խիստ քննութիւն մը բանալ Պաշտօնարանաց մէջ։ Թղթատարութեան պաշտօնարանին մէջ քննութիւնը սկիզբն Մր. Ճէյնսի ձեռամբ, որ կը թուի թէ կանխաւ ծանօթ էր Պաշտօնարանին մէջ տեղի ունեցած դարձուածոց։

Մր. Կարֆիլտ մասնաւորին խնդրից նախորդ թղթատարութեան տեսչի երկրորդ օգնականէն որ օգնէ Մր. Ճէյնսի քննութեանց. այլ քիչ ետքը տեսնուեցաւ որ այդ անձը, զօրապետ Պրէյտի անուն կողոպտիչներու խումբի մը գլուխն է եղեր, որք կանոնաւորապէս կը կողոպտեն եղեր գանձը, որոց մէջ նշանաւոր էր Մերակոյտի կարեւոր անդամներէն մին. այս անձն էր որ 1880ի նախագահական ընտրութեան ատեն հանրապետականաց ընտրելիներուն (Կարֆիլտի եւ Արդիւրի) ընտրութիւնն յաջողցնելու համար կազմուած Հանրապետական Ցանձնաժողովոյ գլուխը կամ վարիչն էր, եւ զբաղեալ գլխաւորաբար սորա ջանից շնորհիւ Կարֆիլտ եւ Արդիւր ընտրուած էին. եւ սոքա կերպիւ իւրաքանչիւր պարտաւոր կը գտնուէին իրեն. բաց ասել, անձնապէս մտերիմ բարեկամներ էին միմեանց։ Բոլորովին անբնական չէր որ Կարֆիլտ ուզէր աչառութիւն ընել իր բարեկամին եւ զինքը չը խայտառակել. այլ արդարութեան եւ ուղղութեան խորին գիտակցութիւնը, եւ հանրային պարտուց ճանաչումը, ընդ իշխանութեամբ երկաթեայ անդրդուելի կամքի մը՝ զինքը չատ վեր կը բռնէին ստորին մտածմանց եւ անձնական նըկատմանց միգապատ մթնոլորտէն. ուստի եւ չվարանեցաւ յանցաւորաց ամենքը մէկանց Արդարութեան յանձնել։ Մր. Մաքվէյկ յանուն Միացեալ-Նահանգաց կառավարութեան ամբաստանագիր մը ներկայացուց Վաշինկդընի Եղեռնադատ ատենին ընդդէմ թղթատարութեան նախորդ պաշտօնէի օգնականին, յիշեալ Մերակոյտի անդամին եւ իրենց գործակցաց։ Ամբաստանութիւնն էր «դաւակցութիւն Միացեալ-Նահանգաց գանձը կողոպտելու»։ Աւասիկ իրենց կողոպտելու եղանակը, որ, զարմա՛նք, երդուեալ դատաւորք ամենէն վճռական եւ յաղթահարիչ ապացոյցները լսելէ յետոյ՝ չկարողացան ըմբռնել եւ իրենց վճիռը եղաւ ի նպաստ ամբաստանելոց, եւ ատեանին առջեւ յայտարարեցին ոչ յանցաւոր (նօղ կիլտի)։

Միացեալ-Նահանգաց հեռաւոր արեւմտեան եւ հարաւային արեւմրտեան նահանգները դեռ նոր կ'սկսին զարգանալ. ուրիշ երկիրներէ եկող հազարաւոր գաղթականք կը ցրուին երկրին այդ մասանց վրայ, եւ բարեբեր ու առողջարար վայրերու մէջ կը հաստատեն նորանոր գիւղեր եւ քաղաքներ, ուր անմիջապէս կը հաստատուի եկեղեցի մը, դպրոց մը, թըղթատարութեան եւ քիչ ետքը հեռագրոյ կայան մը, որոնց ըստ տեղւոյն երկու երեք կամ հինգ տարիէն կը յաջորդէ երկաթուղւոյ գծի մը ճիւղը եւ կայարան մը։ Այս հաստատութիւններէն գպրոցը եւ թղթատարութեան ծառայութիւնը կառավարութեան ծախիւք կը վարին (գպրոցին ծախուց ըստ կարողութեան կը մասնակցին բնակիչք)։ Ուրիշ քաղաքներէ այդ տեղերը զրկուած նամակք եւ թղթատարութեան այլ նիւթ կը զրկուին այդ տեղերու ամենամօտ երկաթուղւոյ կայարանը. եւ անտի ձիաւոր թղթատարաց միջոցաւ կը տարուին այդ նորահաստատ գիւղերը։ Այս կերպը կը շարունակուի մինչեւ որ երկաթուղւոյ գիծ մը անցնի այդ վայրերէն։ Այս ձիաւոր փոխադրութեանց ծառայութիւնը զատ գործ մ'է եւ աճուրդի կը դրուի, եւ որ եւ իցէ մասնաւոր անհատ որ յանձն կ'առնէ ամենէն աժան գնով կատարել այդ ծառայութիւնը, անոր կը յանձնուի կառավարութեան կողմէ։ Սոքա պարտին նիւթական երաշխաւորութիւն տալ կառավարութեան՝ այդ ծառայութեանց կանոնաւոր եւ հաւատարմաբար կատարման համար։ Այս ծառայութեանց համար այդ անհատից տրուած գումարը զոհողութիւն մ'է կառավարութեան գանձէն՝ նորահաստատ բնակչաց դիւրութեանն համար. քանզի այդ տեղերէն եղած հասոյթը խիստ չնչին է բաղդատմամբ եղած ծախուց։ Այս կէտը պարզուած սեպելով, տեսնե՛նք թէ ի՛նչ էր ամբաստանելոց վերագրեալ՝ կառավարութեան գանձը կողոպտելու յանցանքը։

Երկրին այդ հեռաւոր մասանց մէջ ձիաւոր թղթատարութեան ծառայութիւնը կը կատարուի իբր ինը հազար գանգան ուղիներու վրայ. այս ուղիներէն 415ը յանձնուած էին տասն երեք յանձնակատարաց (քոնդրաքդըր), որք աճուրդին ամենէն վար գինն առաջարկած էին, 1878ի յուլիսին, չորս տարուան պայմանաժամաւ։ Սոքա կառավարութենէն պիտի ընդունէին տարեկան իբր 250,000 անգղ. ոսկի։ Ցանձնակատարք իրենց պայմանագրի եւ դրամական բոլոր գործողութիւնները կը կատարէին թղթատարութեան տեսչին երկրորդ օգնականին հետ, որոյ պաշտօնին մասն էր պաշտօնարանի այս ճիւղի գործոց տեսչութիւնը։ Պարսն օգնականը յանձնակատարաց վճարելի վերոյիշեալ գումարը աճեցուցած էր աւելի քան 670,000 ոսկւոյ, զանազան խարդախ միջոցներով, համակամութեամբ յանձնակատարաց։ Իրենց յանձնած էր ուրիշ գծերու ծառայութիւնն առանց աճուրդի եւ բարձր գնով։ Ցանձնակատարք խարդախ աղերսագրեր կը պատրաստէին այն հեռաւոր տեղեաց բնակչաց կողմէն առ թղթատարութեան պաշտօնեայն, որ իրենց աւելի թղթատարական գիւրութիւններ ընծայուին այլ տեղեաց հետ հաղորդակցութեան համար, եւ կը ներկայացընէին բնակչաց, որք ուրախութեամբ կ'ստորագրէին։ Երբեմն զանգան մը միջոցներով կը յաջողէին Քոնկրէսի (*) անդամէ մը նամակ մը խլել առ թղթատարութեան պաշտօնեայն, խնդրելով որ այս ինչ կամ այն ինչ տեղի թղթատարական ծառայութիւնն աւելցուի։ Պարսն օգնականն իր բոլոր ազդեցութիւնն ի գործ կը դնէր այս խարդախ ջանից յաջողութեանն համար. քանզի զօրաւոր հանրապետական մ'ըլլալով, Քոնկրէսին հանրապետական անդամներէն շատերուն վրայ մեծ ազդեցութիւն ունէր։ Այս յաւելեալ ծառայութիւնք այնչափ շատցան որոց ծախքն ոչ եւս կրնար հոգացուիլ գանձէն թղթատարութեան ճիւղն յատկացեալ գումարէն. ուստի կառավարութիւնը Պարսն օգնականին թելադրութեամբ Քոնկրէսէն 2,000,000 դալէրի (իբր 400,000 անգղ. ոսկւոյ) գումար մը խնդրեց այս ծախուց համար, եւ. Պրէյտի սպառնացաւ որ եթէ այդ դրամ չը տրուի բազմաթիւ գծոց վրայ ծառայութիւնք պիտի դադրին։ Քոնկրէսն ինչ ինչ պայմաններով քուէարկեց այդ գումարը։ Այս մեծաքանակ գումարները պարզապէս իբր կողոպուտ բաժնուեցան Պրէյտի եւ յանձնակատարաց միջեւ. կողոպուտին գումարը կը հասնի իբր 400,000 անգղ. ոսկւոյ։ Ի գործ դրուած խարդախ միջոցք յոյժ բազմաթիւ են. սուտ աղերսագրեր, խարդախ պայմանագրեր, ստորագրութիւն կեղծել, սխալ ստորագրութիւն դնել, ստերդմնութիւն եւ այլն։ Այն Մերակոյտի անդամը, որ մին է ամբաստանելոց, յանձնակատար մ'էր, այլ Մերակոյտի անդամ ըլլալով ըստ օրինի չէր կարող այդ տեսակ գործոց մէջ մտնել, եւ կը գործէր ուրիշ յանձնակատարի մը միջոցաւ։ Ի վերջոյ տեսնուեցաւ թէ այս Մերակոյտի անդամ՝ այդ խարդախ յանձնակատարաց գլուխն է եղեր. եւ այդ խարդախութեանց եւ խաբէութեանց մէջ մեծ դեր կատարեր է։ Այս է ահա խնդրոյն կմախքը։

(Շարունակելի)

(*) Ազգային ժողով։

ԱԶԳԱՆՈՒԷՐ-ՀԱՅՈՒՀԵԱՑ ԸՆԿ.

. . . Խմբագիր.

Պատուական Մասիսի օգոստոս 3 թիւ թերթին մէջ՝ Ազգանուէր Հայուհեաց ընկերութեան Գործադիր ժողովոյ Դիւանէն հրատարակուած նամակին մէջ չէր յիշատակուած թէ՝ այն չորս ընկերութիւնները որ հանգանակութիւն բացած էին, կը վերաբերին Ատարազար քաղաքի, յորում մեր սիրելի ազգայինք թէ՝ այր եւ թէ՝ կին, ժամանակէ մ'ի վեր կը փայլին իրենց ազգօգուտ ընկերութիւններովն եւ ուսումնասիրական ջանիւք, շնորհիւ Առաջնորդութեան Գեր. Տ. Ստեփաննոս վարդապետի, որոյ յորդորանաց արդիւնք են եւ ի նպաստ Ազգանուէր ընկերութեան եղած հանգանակութիւնն, ուստի եւ ամենայն գովեստք զորս կ'ընծայէ առ իս Ազնուափայլ Դիւանն Գործադիր ժողովոյ, կը վերաբերի իրաւամբ, միմիայն Նիկոմիդիոյ վիճակի արժանընտիր եւ անձնազոհ Առաջնորդ, Ազգայ էր, Եկեղեցասէր եւ Աստուածասէր վարդապետին Տեառն Ստեփաննոսի Ցովակիմեանց, զոր պահեսցէ Տէր ի խնամս իւր.

8 օգոստ. 1883 Աղօթարար

Բերա ՅՈՎՀ. ՔՀ. ՄԿՐԵԱՆ

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՔՈՆՍՈԼԻՏԻ ՊԱՐՏՔ

1881 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 8/20Ի ԿԱՑՍԵՐԱԿԱՆ ԻՐԱՏԷՈՎ ԹՈՂԵԱԼ ՀԱՄՈՑԹՔ

ՕԳՈՍՏՈՍ 1883

ՀԱՐԿՔ	Հասոյթ Ղրուշ	Մաքս+ Վճարելք Կեդրոնական Վարչութեան Ղրուշ	Զուտ հասոյթ+ Ղրուշ	Զուտ հասոյթ+ Հաւասար Օսմ. լիրա	Զուտ հասոյթ+ Առջի ամիս-ներուն Օսմ. լիրա	Զուտ հասոյթ+ 1882 յունվ. 1էն մինչեւ 31 յուլիս 1883 Օսմ. լիրա	Դիտողութիւն
Ծխախոտ	4,286,806 —						
Աղ	4,190,302 —						
Դրոշմ	649 760 —	312,437 —	9,911,922 —	96,626 —	507,756 —	604,382 —	
Ոգելից ըմպելիք	576,450 —						
Ձկնարան	41,325 —						
Մեսաքս	479,716 —						
	10,224,359 —	312,437 —	9,911,922 —	96,626 —	507,756 —	604,382 —	
Հարկ Պուլղարիոյ փոխանակեալ ծխախոտի տասանորդէն առնուելիք 100000 օսմ. լիրայով՝ մինչեւ ցորոշումն յիշեալ հարկին.	782,385 —	. . . . .	782,385 —	. . 7,724 —	31,129 —	. 38,853 —	
Յաւելուած Կիպրոսի հասութից փոխանակեալ ծխախոտի տասանորդին յաւելուածով, կամ Մաքսատան վրայ փոխանակարդէ գոյանալիք 130,000 Օսմ. լիրայով.	. . . . .	. . . . .	. . . . .	. . . . .	. . . . .	. . . . .	
Տուրք Արեւելեան Ռումելիի, (անվճար մնացած).	1,541,666	. . . . .	1,541,666 —	. 15,417 —	. 47,758 —	. 63,175 —	
Թէմալէքիի տուրք, մաքսատունէն փոխանակագրով վճարելի.	. . . . .	. . . . .	. . . . .	. . . . .	. . . . .	. . . . .	
Սերպիոյ, Գարատաղի, Պուլղարիոյ եւ Յունաստանի բաժնին ինկած պարտք.	. . . . .	. . . . .	. . . . .	. . . . .	. . . . .	. . . . .	
Պատասխ դրամներէ առնուած չահ.	. 356,467 —	. . . . .	. 356,467 —	. . 3,565 —	. . 413 —	. 3,978 —	
Լուսայաչահ (ժիրօ) դրամոյ փոխանակութեան վրայ.	. . . . .	. . . . .	. . . . .	. . . . .	. . . . .	. . 100 —	
	12,904,877 —	312,437 —	12,592,440 —	123,332 —	587,056 —	710,488 —	

	Ղրուշ	Օսմ. լիրա
Վճարեալ գումարք կայսերական Իրատէին 10 եւ 2 յօդուածներով նախատեսեալ արժեթղթերուն ի հաշիւ.	. . . . .	. . . . .
Քոնսոլիտէ պարտուց տոկոսին համար Եւրոպա քաշուած եւ Կ. Պոլիս վճարուած գումարք.	. . . . .	335,552
Օսմ. կայսերական Պանքան դրուած ոսկեդրամ.	. . . . .	356,741
» » » » փոխանակելի դրամ.	1,866,187	18,016
Կեդրոնական վարչութեան մնացուկին մէջ ոսկեդրամ.	. . . . .	. . . . .
» » » » փոխանակելի դրամ.	17,833	179

Ի դիմաց վարչական խորհրդոյ

Նախագահ. Մ. ՄԱՆԳԱՐԻՏԻ

Խորհրդական Պատուիրակ. Մ. Հ. ՖՕՍԹԸՐ

Կ. Պոլիս, 2/14 օգոստ. 1883.

ԹԵՐԹՕՆ ՄԱՍԻՍԻ

(56)

ԱԼՊԷՐ ՏԷԼԲԻ

ՄԱՐՔԻԶՈՒՀԻՆ

14

Արտեմիս և Մաքսիմիլիէն ցաւ յայտնեցին թշուառականին վրայ։ Ցեռոյ իրենց ուրախութեան անձնատուր եղան։ Ա՛լ աղա՞ֆ էին։ Տարի մը պիտի սպասէին և այնուհետեւ յայտնի համարձակ իրարու էին, առանց բնաւ վախնալու չտրախսութիւններէ կամ ծածկեալ նախանձութիւններէ։ Միւս կողմէ երեքն ալ դուրսի կարծիքներուն կարեւորութիւն տուող չէին։ Ի Մորեր հրապարակաւ բաժնուելով իւր կնոջմէն, Արտեմիս և Մաքսիմիլիէն ալ առաջուան պէս համարձակ իրար տեսնելով։

Բարեբաղդաբար իւր արտաքին թեթեւութեան հակառակ, աշխարհ ուղղութեան խոր զգայում մը ունի։ Մարդ չէր գիտեր մենամարտին ճշմարիտ պատճառները։ բայց ոչ ոք ծուռ նայեցաւ Պ. Մորէրի։ Երկու դեռատիներուն ապագայ ամուսնութիւնը ծանուցուած չէր, բայց ոչ ոք կ'երկբայէր թէ սդոյ պայմանաժամէն յետոյ պիտի կնքուէր։ Եւ այս երեք էակաց կեանքը վերսկսաւ երջանիկ, հանդարտ և յուսով ողեզծեալ։ Մարքիզուհին (Արտեմիս) քիչ դուրս կ'ելներ։ Ո՞վ պիտի զարմանար սոսը։ Բայց Մաքսիմիլիէն ամեն իրիկուն անոր հետ ժամանակ կ'անցուներ։ Պ. Մորէր սովորաբար ժամը տասնին միջոցները (կէս գիշերէն երկու ժամ առաջ) կը մեկնէր անոնցմէ, քաջ գիտելով որ այնպիսի բաներ ունէին միմեանց ըսելու, զորս մտերմական թուլութեան մէջ միայն կրնային մրմնջել։ Եւ այն ժամանակ Մաքսիմիլիէն ծունգի վրայ դալով, Արտեմիսի ձեռքէն կը բռնէր, և գորովալից քաղցրութեամբ.

— Ուրեմն վերջացա՞ն դժուարութիւններն ու վիշտերն։ Իրարու պիտի լինինք. ոչինչ պիտի կրնայ մեզ բաժնել այսուհետեւ։ Երջանկութիւնը մշտնջենապէս խոստացուած է մեզ։

— Ո՞վ կրնար ըսել մեզ երբեմն թէ մեր անձկութիւնները վերջ մը պիտի ունենային, և թէ մեր սէրը պիտի ծաղկէր ամենուն առջեւ։ Աստուած ուրախութեան երկար կեանք մը կուտայ մեզ։

Եւ երկու կողմէ այսպիսի քաղցր խօսքեր կը փոխանակուէին խաղաղ գորովանաց յատուկ եղող այն զուարթութեամբ, որ մարդոցմէ երկիւղ և վաղուէն ալ բնաւ կասկած չունի։ Արտեմիս ոչ եւս ժամ մը կ'ապրէր առանց իւր նշանածը տեսնելու, առանց անոր վրայ զրաղելու կամ անոր վրայ խօսելու։ Երբոր Մաքսիմիլիէն հոն չէր, դէմմա հոն էր, որ միշտ Արտեմիսի հետ կը կենար, և որոյ միամիտ պատմութիւնները կ'զմայլեցնէին զայն։ Գրեթէ քսաներորդ անգամ կը պատմեր Մաքսիմիլիէնի վարած կեանքն անապատին մէջ, ըրած կռիւներն ու քաջասրտութիւնը . . .։

Երբոր Մաքսիմիլիէն Արտեմիսի հետ լինէր, ապագային համար ծրագրեր կը յօրինէին։ Զմեռը Նաբոլի կամ Բալերմոյ պիտի երթային՝ եթէ Մաքսիմիլիէն իւր փառաւոր ուղեւորութիւնները վերսկսել չուզէր։ Ինչո՞ւ հրաժարէր գիւաեր ընել։ Արտեմիս ալ կրնար ընկերակցիլ անոր հնար եղածին չափ հեռի տեղ, թէև հարկ լինէր սպասել զայն Ալժերիի խորերը, մինչդեռ Մաքսիմիլիէն Ոմբրիկէի անծանօթ կողմերը դիմէր։ Իսկ ամառը Վեռի դղեակը պիտի բնակէին ուր սիրած էին զիրար։ Եւ իրենց ապագայ ծրագիրը գգուած ժամանակ՝ իրենց ձեռքերն ալ աւելի ուժով կը սեղմէին զիրար։

Տարօրէն բա՛ն։ իրենց ցանկութիւնն, առաջուանին չափ ջերմ, նուազ ստիպողական կը լինէր։ Պատճառն այս էր որ այժմ վստահութիւն ունէին իրենց բաղձանաց հասնելու։ Բնաւ արգելք մը չէր կանգներ իրենց միջեւ. ոչ ինչ կրնար իրենց երջանկութիւնը խանգարել։ Կը նմանէին այն էակաց, որք կը սիրեն զիրար, իրարու կը ցանկան, բայց, առանց խոստովանելու կը յապաղեն միմեանց տէր լինելու ժամը։ Սպասուած հեշտութիւնը ա՛յնպիսի խստութիւն մ'ունին, զոր ճաշակուած հեշտութիւնը ոչ եւս կ'ունենան։ Ասկէց զատ կ'ուզէին որ իրենց սէրը կնքումի (գագում) մաքրութիւնը պահէ։ Ինչո՞ւ համար կիսով ճաշակել այն հեշտութիւնները, զոր քիչ ժամանակէն լիովին պիտի վայելէին։

Ասկէց զատ, աշխարհային դաշինք զգուշութիւններ պարտք կը դնէին իրենց վրայ. կ'ուզէին յարգել զանոնք։ Իրենց ժամադրութիւնները կէս մտերմութիւնք միայն կրնային լինիլ։ Արտեմիսի տան մէջ ծառաներուն հետաքրքիր աչերէն պիտի վախնային. և նոցկանք կ'զգային երբոր մտածէին թէ իրենց խրոխտ գորովանքը պիտի պղծուէր ծառաներու խօսքերով։ Իսկ Մաքսիմիլիէնի տան մէջ, հաւուն ներկայութիւնը նեղիչ խոհեմութիւն մը պարտք կը դնէր անոր վրայ։ Այն ժամանակ պիտի հարկադրէին այն տարփաւորաց ընթացքը բռնել, զորս կենաց արկածները կը բաժնեն իրարմէ։ Գէտք պիտի լինէր փոքրիկ յարկ մը կահաւորել հեռաւոր և մեկուսի թաղի մը մէջ, և առանձնակի հոն երթալով զիրար տեսնել ծածկաբար։ Ըսել է քանի մը ժամու հեշտութիւն, որպէս զի իրենց շուրջը չգտնուին իրենց քաղցր մտերմութեանց համար վկայներ։ Արդ, իրենք, որ քիչ ժամանակէն ամուսին պիտի լինէին, իրենք որ իրենց սիրոյ հանգրուանները պիտի ընտրէին, յանձն կ'առնուի՞ն անոր հեշտալի յիշատակները ցանել հասարակ խցիկի մը որմերուն մէջեւ։ Այն ժամանակ ի՞նչպէս կրնային անոր յիշատակը միշտ կենդանի դանել իրենց մօտ։

Այս բաներուն վրայ բնաւ չէին խօսեր իրարու հետ. առանց խօսելու կը հասկնային զիրար և համամիտ էին։ Նրբամիտ բնաւորութիւնք այս ազնիւ բանն ունին որ մէկ նայուածքով իրենց մտքին խորհուրդը կը հաղորդեն իրարու։ Ցաւուգիւ շատ պիտի զարմացնէին զՏիկին Վէրնիէ կամ Տիկին Ռէա և կամ Տիկին Ռուշէղ՝ ճշմարտութիւնը խոստովանելով անոնց։ Ամենն ալ կը կարծէին թէ Մաքսիմիլիէն երկար ժամանակէ ի վեր Արտեմիսի տարփաւորն էր։ Հանրիէթ բնականաբար չէր քաշուեր այդ բանն ամեն տեղ հռչակելէ. իւր զայրոյթն իջած չէր. բայց իւր վրէժխնդրութիւնն հակառակ արդիւնք կ'արտադրէր. փոխանակ հեռացընելու՝ առաւել եւս իրարու կը մօտեցնէր երկու դեռահասակները։

Հանրիէթի խօսքին նայելով, Մաքսիմիլիէն ամուսնութեան չպիտի առնուր մարքիզուհին։ Թէ կնոջ մը հետ այն ժամանակ միայն կ'ամուսնանան, երբոր զայն ձեռք անցունելու համար ամուսնութենէ զատ ուրիշ միջոց չկենայ։ Իսկ երբոր մէկն այն կնոջ տարփածուն եղած է, ինչո՞ւ ամուսնանայ անոր հետ։ Ասկէ զատ Արտեմիս այնչափ պարզամիտ չէ որ իւր ազատութիւնը վաճառէ։ Այս միջոցիս կը սիրէր զՄաքսիմիլիէն. բայց ասկէց վեց ամիս կամ տարի մը ետքն ալ պիտի սիրէ՞ր։ Ինք զԱրտեմիս երկար ժամանակէ ի վեր ճանչելով՝ յոյժ լաւ կրնար դատել զայն։ Ասով ինք ո՛չ թէ բամբասել կուզէր զայն, այլ միայն հակցնել կուզէր թէ մարդ ամեն բանէ կը ձանձրանայ։ Ճշմարիտ չէ՞ այս։ Ասոնք ըսելէ յետոյ Հանրիէթ գթալեր եղանակ մը կուտար իւր ձայնին թանտրէ մարքիզին վրայ խօսելու համար, «խե՜ղճ Ֆապիէ՛ն» կոչելով զայն, ինքն՝ որ անոր մահուան առաջին պատճառն էր։ Ինքզինք կը չքմեղացնէր։ Սոյդ է որ Ֆապիէն գաթէրինի տարփածուն եղած էր։ Է՛հ, թող անմեղն առաջին քարը նետէ։ Բայց ո՞րչափ մեղապարտ է Արտեմիս, որ անհաւատալի նենգամտութիւն մ'ի գործ կը դնէր։

(Շարունակելի)

ԱԼԷՄ ՏՈՂ

ԱԶԴ

Ինչպէս ծանուցուեցաւ յանցելումս ազգային լրագրաց միջոցաւ, գիւղիս Ս. Նշան եկեղեցւոյ նորոգութիւնն ջանի՛ւք Ամեն Ս. Պատրիարք Հօր՝ եւ ա՛յդեամբ եւ ծախիւք Մեծաշուք Աբիկ էֆ. Ռոնճեանի՝ եւ Մեծ. բարեպաշտ Ազգայնոց ոմանց, ի մեծ մխիթարութիւն գիւղացւոցս։

Այս առթիւ պատիւ ունիմք ծանուցանել ամեն ուխտաւոր բարեպաշտից որ յառաջիկայ օգոստ. 14—15 Ս. Եկեղեցւոյս տօնախմբութիւնն (Վերափոխումն Ս. Աստուածածնի) լինելով յատկապէս գիւղացւոցս կառքերէն չտաւերը Իւսկիւտարի գերեզմանին քով պատրաստ պիտի գտնուին։

Ճանապարհները խիստ ապահով են։

Վ. Ատենապետի Ատենապետ
Գ. Գոհրմանեան. Յովհ. Բաբայեան.

7 օգոստ. 1883
ՅԱլէմտաղ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
Կ. Ս. ԻԹԻՒՃԵԱՆ

Վարժարաններու Հոգաբարձութեանց համար

ԿԱՐԵՒՈՐ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Բազմաթիւ տարիներէ հետէ թէ գաւառներն և թէ Կ. Պոլիս ուսուցչական և տեսչական պաշտօնեայ վարած փորձառու և հմուտ մի ուսուցիչ պատրաստ է թէ առտ և թէ գաւառներն ազգային վարժարաններու մէջ հայերէն և ֆրանսերէն լեզուներու ուսուցչութիւն ընել. նոյնպէս և պատմութեան, աշխարհագրութեան և թուագիտութեան նախնական դասեր տալ։ Օրական 4 ժամէն աւելի դաս չունենալու պայմանով։ Ուսուցչի անձնաւորութեան և այլ պարագայից մասին տեղեկութիւններ հարցնել ՄԱՍԻՍԻ խմբագրութեան։

ՀՈՄ ԴՊՐՈՑ

ԱԶԴ

Այս դպրոցը պիտի բացուի սեպտեմբերի 12ին ըստ Եւրոպացւոց։

Փափաքելի է որ իրենց դուստրը այս դպրոցը դնել ուզող ծնողք իմացուցեն անյապաղ, և աշակերտք ներկայ գտնուին դպրոցին սկսելու օրը։

Դպրոցին յայտարարութիւնը կրնայ առնուիլ բուն դպրոցէն որ Իւսկիւտար, և կամ Ամերիկեան խանէն որ ի Կոստանդնուպոլիս։

Դպրոցին լեզուն է Անգլիերէն։ Մեծ օգուտներ կը մատուցանէ դպրոցն ի մասին դաստիարակութեան, առողջութեան և բարքայականի մասին։ 3—2

ԼԱ ՍԷՋՐ

—ԱՆ

—o—

Բարիոյ՝ Լա Սէզրոն (եղանակ) անուն նորաձեւութեանց հոչակաւոր տունն, որ 15 օրն անգամ մը կը հրատարակուի եւ գունաւոր գեղեցիկ օրինակներ եւ ասեղնանկարներ կը պարունակէ, մայրաքաղաքիս մէջ ալ կը վաճառի, թէ հատով եւ թէ բաժանորդագրութեամբ, միմիայն Բարատիսի գրավաճառանոցին մէջ, Բերայի մեծ փողոցը, 458 թիւ։

Գիները չափաւոր են։

Եկած է Սեպտ. 1ի թիւը։

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԻԶ

ՆԻՔՕԼԱՔԻ ԱՆՏՐԻՕՄԷՆՕ

—o—

Սուլթան Պայազիտ, թիւ 99

Ինն տարիէ ի վեր հաստատուած է. ինք ալ քսան տարիէ հետէ կ'աշխատի այս արուեստի մէջ։ Այս անգամ Եւրոպայէն ընդունած է ամեն տեսակ տեսակ բաներ պարունակող վարագոյրներ, բարի բրօտէրպ, կլաֆ ա լա բարի, և լուսանկարչական արուեստի նորագոյն գիւտերը. կարող է նաեւ ամպոտ ժամանակաց մէջ նոյնչափ պայծառ լուսանկարներ հանել որչափ արեւափայլ օրեր. նաեւ 50–60 անձի եր-ը լուսանկարներ կրնայ հանել։ Գիները չափաւոր են։ Ցաճախորդք ամեն կերպիւ գոհ պիտի լինին։

30—19

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

ՀԱՄԱՌՕՏ

ՆՈՐ ԹՈՒԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

ի պէտս ազգային դպրոցաց

Երկասիրեաց Հ. Հմայեակ Վ. Պապիկեան

Ի Մխիթարեան Ուխտէն

Արդէն իսկ բազմածանօթ է գրբուածիս հեղինակն՝ թուաբանական ուսմանց վերաբերեալ զանազան ընտիր երկասիրութիւններով, որոց մէջ ուսումնական ամենաճիշդ, համառօտ եւ պարզ բացատրութեանցն համար՝ ընդհանուր գովեստ ընդունած է։

Իւր բազմաչխատ եւ արդիւնաւոր կնանէն կնքելէն առաջ, ղոր կրնանք ըսել ուսուցչութեամբ մաշեցուց, ուսումնասիրաց յորդորանօք յօրինեց այս համառօտ, յոյժ բացայայտ եւ գիւրահասկանալի թուաբանութիւնը։ Գործոզք պիտի տեսնեն գիւրաւ այս դասագրքին առաւելութիւնքն համեմատութեամբ ուրիշ թուաբանութեանց։

Գինն ալ գիւրատտոյց է. ֆր. 1.75։

Կը վաճառի ի Սեղբոս խան, եւ ազգային գրավաճառաց քով։

ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ԱՆԴՂ. ՀԱՅ

Յօրինեալ ի Հանգուցեալ Տօքթ. Ա. Ասատուրեանէ

Որոյ ընդարձակ եւ հմտալից բացատրութիւնք իւր արժանաց փայլն յաւելած եւ ուսանողաց մեծ գիւրութիւն ընծայած են. կը վաճառի ի գրատան Ասատուրեանի Գալաթիոյ Աշտարակին տակ։ Գին թղթակազմին 8 ղրուշ։ 4

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ԳԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Գալաթիա 10 օգոստ.

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿՈՒԹԵԱՆ

(Օսմ. ոսկին 100 ղրուշի հաշուով)

Լոնտրա 5 ամիս, ղրշ. 110, առ Անգլ. լիր.
Փարիզ 5 » ֆր. 25 առ — Օսմ. լիր.

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՅ

Օսմ. Քոնս. գոցուեցաւ (գ. կ.)	11,26
բացուեցաւ	11,25
կէս օրին	11,25
Եգիպտ. միաց. բաց ոսկի (գ. կ.)	78,30
	Անգլ. լիր
Սօսիէթէ ժէնէրալ 6	4,23
» Օթոման	4,10
Կ. Պոլսոյ Պանքան	8,10
Քրէտի ժէնէրալ 6 % Օսմ. լիր	7,36
Փոխ. 1863 (Մուխոն) 6 % Ֆր.	71
» 1865 » 6 %	65
» 1869 (Բինար) 6 %	58,
» 1872 (Պոն տիւ թրէզոր)	20,50
» 1873 (Բինար) 6 %	53
Ռումէլիի երկաթուղի	52 20
Լաւրիում (գ. կ.)	160
Թրամուայ Օսմ. լիր	360
Թղթադրամ »	1090
Հէվալէսիզ	32
Ռէքոր —	—

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՅ

(Օսմ. ոսկին 100 ղրշէն)	Ղրշ.
Անգղիական ոսկի	110 8
Գաղղիական »	87 27
Բոլ	90 6
Գրիմից	51 6
Գառսօն թուղթ (դարիք)	914
» արծաթ (նոր)	90 5
Մէճիտիէի տարբերութիւն	108 4
Վեցնոց	104
Հինգնոց	103 35
Մէթալիք	100 20

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտրա 21 օգոստոս

Անգղ. Քոնս.	100 5/16
Օսմ. »	10 1/2
Փոխ. 1865	13 1/4
» 1869	11 1/2
» 1871	72
» 1872	19 1/2
» 1873	10 3/8
» 1877	85
Պանք Օթոման	19 1/4
Ռուս. փոխ. 73ի	86 7/8
Եգիպտ. միացեալ	71
» արտօնաւոր	93 1/8
Տայրա Սանիէ	69 3/4
Փոխ. Ռօչիլտ	91 3/4
Փոխանակագիր Փարիզի վրայ	

Փարիզ 21 օգոստոս

Գաղղ. Քոնս. 4 1/2 0/0	108,77 1/2
» » 3 0/0	79,92 1/2
Օսմ. Քոնս.	10, 65
Փոխ. 1865	Ֆր. 68
» 1869	56
» 1873	52
Օսմ. Երկաթուղի	52,75
Պանք Օթոման (գ. կ.)	740
Քրէտի Լիոնէ (գ. կ.)	
Ռուս. փոխ. 5 առ 0/0 (1877)	94
» » Արեւելեան	—
Իտալ. Քոնս.	90 70
Եգիպտ. միացեալ	359,37 1/2
Փոխանակագիր Լոնտրայի վրայ	25 34

Վիէննա 21 օգոստոս

Փոխ. Լոնտրայի վրայ	119,90
Ռումէլիի երկաթուղի	24,70

ԿԷՍ ՕՐ 5,6

ԻԼԱՆ

Հալէպ վէ Թէվպիլիսէ պուլունան վէ պուլունտրբլաճաք օլան առաքիրի չանանէ իչուն պիր սէնէլիք օլարագ միւպայեա օլաճագ էրզադտան էրզին պէհէր գըյէի ամիքի 130, տախիլի կիւչիք 164, խարիճի կիւչիք 209, բուղէնը սատէնին 495, թուզըն 35, սողանըն 24, զէյթին 295, հաթապըն 11, 11, քէօմիւրին 23, սարամչէթին 300, չէքէրին 295, սապոնըն 290 կազըն 125, ֆասուլեանըն 115, սամանըն 7, զէյթունըն 185 վարայա թալիպի էօնէսինէ օլուպ ազօսթօսը բուսմինին 25ինճի կիւնի գարարը գաթիսի վէրիլէճէյինտէն, իմայէ թալիպ օլանլարըն լէվազիմաթը ուսմուսիյէ տայրէսինէ կէլմէլէրի։

ՖՐԻԷՏ, ԼԷՅԼԱՆՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒԻՔ

Որ կոնտրաբանտէս էք Բանքի Լիվերբուլ և Աբերդին դիմաց։

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Աֆրէրեան	2,500	Ֆոլֆրեան	3,700
Աւստրալ	2,500	Ֆլամինկան	3,700
Անգլոամէրիքան	2,500	Ֆլոմինկան	3,700
Արինեան	2,500	Իսպրեան	5,500
Աւոգան	3,700	Իւլիբրեան	5,500
Պուլոբրեան	6,000	Իսպրեան	5,500
Պուլիսբրեան	6,000	Լիսպան	2,200
Քասբրիլեան	800	Լիկոբրեան	2,500
Սայրինեան	2,000	Լիսպան	800
Տոբրոյ	700	Օբերոյ	700
Էֆիբլեան	3,700	Բիբրեան	3,800
Ֆասպան	3,700	Վանինեան	6,800
Ֆոլբրինան	2,700	Վիրջինեան	6,300

Ֆլոֆան չոգենաւը, նաւապետ Առմբոպրօնկ, ընդհանուր վաճառքով Լիվերբուլէն մայրաքաղաքս եկաւ, որ քիչ օրէն կրկին պիտի վերադառնայ։

Շարաթական չոգենաւներու նոր գիծ մը հաստատեցաւ Լիվերբուլի եւ Պոսքընի միջեւ, եւ ստորագրեալս հեռագիրէ զատ ուրիշ վաճառք կ'ընդունի օրինաւոր սակաւներով։

Ռուբրիներու համար ամեն բիւրօներէն կ'ընդայ։

Աւելի մանրամասնութեանց համար գիմել առ ԷՏՈՒԱՐԴ ԼԱՖՈՆԴԷՆ
Գործակալ
Թիւ 34, 35, 36, Եէնի Միւնէթ խան, Գալաթիա

Նաւատերաք, Պարոնայք Ֆրէտ, Էդլանտ եւ ընկ. Լիվերբուլ

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԻՒՆ

NORTH BRITISH AND MERCANTILE
Insurance company

ՆՈՐԹՀ ԲՐԻԹԻՇ ԷՆԴ ՄԷՐՔԷՐԸՆԹԱՑԻ

Լոնտրայի և Էտինպուրկի ապահովութեան ընկերութիւն Անէր Լիմ.

Արտօնեալ դրամագլուխ	3,000,000
Բաժանորդագրեալ »	2,000,000
Վճարեալ դրամագլուխ	500,000
Պահեստի դրամ հըրդեհի պատահակա. նութեանց դէմ	1,274,661
Կեանքի պատահակա. նութեանց դէմ պահեստի դրամ	3,855,529
	5,630,190
Հրդեհի ճիւղէն հասոյթ 1882 տարւոյ	1,157,124
Կենաց ճիւղէն հասոյթ 1882 տարւոյն	484,798
	1,641,922

NORTHERN
Assurance company

ՆՕՐԹՀԸՐՆ

Լոնտրայի և Էդինպուրկի ապահովութեան ընկերութիւն Անէր Լիմ.

Բաժանորդագրեալ դրամագլուխ	3,000,000
Վճարեալ դրամագլուխ	500,000
Պահեստի դրամ հրդեհի պատահակա. նութեանց դէմ	778,889
Կեանքի պատահակա. թեանց դէմ պահեստի դրամ	1,670,519
	2,749,408
Հրդեհի ճիւղէն հասոյթ 1882 տարւոյ	460,126
Կեանքի ճիւղէն հասոյթ 1882 տարւոյ	245,161
	705,287

Ստորագրեալք իրենց բազմաթիւ յաճախորդաց և այս քաղաքիս ընդհանուր հասարակութեան կը ծանուցանեն թէ իրենք վերոյիշեալ երկու ընկերութեանց միացեալ գործակատար ընտրուած ըլլալով, այնպիսի դրութեան մը մէջ կը գտնուին, որով հրդեհի դէմ ապահովութեան մեծ դիւրութիւններ կը մատուցանեն։

Ապահովութեանց կարգադրութիւնները կը բաղկանան երկու ընկերութեանց մէջ համեմատական բաժանումէ մը, և այսպէս ապահովութեան և դիւրութեան աւելնալովն՝ Ընկերութիւնս ալ կրնայ աւելի մեծագումար ապահովութիւն բռնողներու ինքզինք ներկայացնել։

Գրեթէ ամեն կարգի վտանգաւոր ապահովութիւնք կրնան ընդունուիլ, ինչպէս Բերայի, Գալաթիոյ և Պոլսոյ մէջ, նոյնպէս մօտակայ քաղաքները, գիւղերն՝ գաւառները։

MARITIME
Insurance Cie limited of Liverpool

Capital Lt. 500,000

ՄԱՐԻԹԱՅՄ

Ծովային ապահովութեան ընկերութիւն

Դրամագլուխ՝ 500,000 Անգլ. լիրա

Ստորագրեալք, չոգենաւերը, առագաստանաւերն և անոնց մէջի վաճառքներն ու կարասիները խիստ օգտակար պայմաններով ապահովելու իշխանութիւն ստացած են ընկերութեան կողմէ։

Գիներուն և այլոց վրայ տեղեկութիւն ստանալ ուզողք պէտք է դիմեն Ղալաթիոյ Քօմիսիոն խանի անկիւնը՝ երկաթէ կամուրջին վրայ նայող սենեակն առ և Ցնօրէն ամեն գործառնութեանց Գործակատարն յիշեալ Ընկերութեանց։

ԳԱՌՆԻԿ Ց. ՍԵՐՈԲԵԱՆ — ՀՕՀԷՆ ՐԱՈՒԼ

ԲԱԲԱՅԱՆԻ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվերբուլ, Մէնչեսթրիսի և Օտեսայի մէջ կոնտրաբանտէս Բանքը

ՇՈԳԵՆԱՒԻՔ

Անուանք	Թոնոյ	Նաւապետք
Այա Սոֆիա	3,000	
Աբերտոր	2,500	Ռոմբրոս
Աբերտոր	2,500	Քրուիքշանք
Լուտոնիա	2,500	Ուիլքս
Մոսկոնիա	3,500	Մարշ
Բոսֆէլիա	2,800	Ֆօթբրիճիլ

Մոսկոնիա չոգենաւը դալ չարթու Օտէսայէն վերադառնալով Լիվերբուլ պիտի երթայ։

Այս չոգենաւք կին ճամբորդներ ալ ունին։

Ընկերութիւնն օրինաւոր գներով վաճառք կ'ընդունի Եւրոպական երկիրներու եւ Ամերիկայի համար։

Ամեն դիւրութիւն եւ հանգստութիւն կը տրուին ուղեւորաց։

Դիմել առ ԴԱՆԻԷԼ ԲԱԲԱ ԵՒ ԸՆԿ.
Գործակատ

Ն. ԲԱՓԷ ԷՆԷ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Մարսիլիայ և Բոլիէ դէջ կոնտրաբանտէս Բանք

Մեկնում Մարսիլիայէն ամեն տասն եւ հինգ օրն անգամ մը չորեքշաբթի օրերը։

Ուղղութիւն արեւելեան։

Տրապզոն, Պաթում եւ Բոզի պիտի երթայ Լ. Մեծ չոգենաւն, որ օգոստ. 15ին Մարսիլիայէն եւ 22ին Կ. Պոլիսէն մեկնի։

Նաւագէնքի, ուղեւորութեան եւ այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն
ԼՈՐԱՆ ԲԸՊՈՒԼ
Մոմհանէ փողոց, թիւ 114

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվերբուլ և Մէնչեսթրիսի դէջ. բանոյ շրջենաւ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Քանոբոս	4,200	Ուլբրիս	3,000
Ֆարոս	4,000	Նէբրիս	3,000
Օսմանլի	4,000	Բէրա	3,000
Սեսոստրիս	3,250	Իզիս	2,600
Թեպե	3,250	Ադլանդիս	1,700
Մոկոլա	3,250	Լոդիս	800
Նէր	3,250	Օլինդա	800
Մոսէսմիս	3,250	Սէրլ	750

Նէբրիս չոգենաւը, նաւապետ Հոլ Լիվերբուլէն եկաւ զանազան վաճառներով։

Վերոյիշեալ չոգենաւք շքեղապէս յարդարուած են ճանրորդներու համար

Դիմել առ Ժ. Թ. ՈՒԻԹՈԼ եւ ԸՆԿ.
Գործակատ

Մէյտանլըգ սոգագ, Պոլիս

Ցնօրէնութիւն, Լիվերբուլ,
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ եւ ԸՆԿ.
31, Ճէյմս Սգրիդ, Լիվերբուլ

Գործակալներ՝

Ալեքսանդրիա	Ռ. Ճ. Մոս եւ Ընկ.
Պէրութ	Ց. Բաթթարաքի
Կ. Պոլիս	Ց. Վ. Ուիթոլ եւ Ընկ.
Դարդանել	Ֆրանք Քալվէրթ
Ճիպրալթար	Սմիթ, Իսմա եւ Ընկ.
Մալթա	Սմիթ եւ Ընկ.
Իսքէնտէրուն	Լէվի, Ֆրանք եւ Ընկ.
Զմիւռնիա	Պ. Ռ. Ուիթալ եւ Ընկ.
Շիրա	Ն. Ռ. Բէդրոսոյ

VICHY

ՎԻՇԻ

Վարչութիւն, փոքրիկ 22 Պուլվար, Մանմարթր.

PASTILLES DIGESTIVES. — Վիշիի աղբիւրներէն հանուած աղերէն շինուած։ Այս Բասթիլներն ախորժահամ են և սաստիկ թթուութեանց և դժուարամարսութեանց դէմ շատ ազդու։

SEL DE VICHY POUR BAINS. — Բաղնիքի համար ծրար մը աղ բաւական է այն անձանց համար որք Վիշի չեն, կարող երթալ։

Կեղծերէն զգուշանալու համար պէտք է Բանեցնող Ընկերութեան դրոշմը բոլոր արտադրութեանց վրայ գտնուի։

Ամեն դեղագործաց և դեղավաճառաց քով կը գտնուի։

HUILE DE HOGG

ՄՕՐԻ ԶԿԱՆ ԲՆԻԿԱՆ ԻՒՂ

Որոյ ազդեցութիւնն հաստատուած է 25 էն աւելի՝ տարիներու փորձով հետեւեալ հիւանդութեանց համար. կուրծքի հիւանդութիւն, թոքախտ, թոքառաջեց հիւանդութիւն, հաբրուխ, յամառ հազ, խոյլ, աւշային գեղձերու ուռուցիկներ. մորթի հիւանդութիւնք, սրբեան, սպիտակ դաշտան, ընդհանուր տկարութիւն և այլն. նաեւ տկար և փափկակազմ տղաքները զօրացնելու համար շատ դիւրաւ կը խմուի։

Զգուշանալու է սովորական իւղերէն և մանաւանդ անոնցմէ որ շահասիրական նպատակներով բնական իւղերու տեղ և երբեմն անոնցմէ աւելի ազդութիւն և ախորժահամ տալու համար շինուած են։ Այն եւրեկն ուրիշբանի չեն ճառայեր բայց միայն ստամոքսը ընդդուշնայն զգուելու և հոգնեցնելու. եբբեմն շատ վտանգաւոր ևս կրնան ըլլալ։

Բնական և զուտ ձկան իւղ գտնելու ապահովութեան համար պէտք է գտնել ՀՕԿԻ ԻՒՂԸ, որ եռանկիւնի շշերով կը ծախուի։ Պահանջել հօկի անունը և բարիզի բժշկական Ճեմարանին քիմիական զորձոց գլուխ Պ. Լ. Ռանէօքի վկայութիւնը որ իւրաքանչիւր շշի էթիկէթին վրայ կը գտնուի։ Տէլա Սուտայի և այլ Պոլսոյ համբաւաւոր դեղավաճառաց քով կը գտնուի։

Hogg

1883 տարւոյ յունուար 1 էն սկսեալ հօկի մորիւ ձկան բնական իւղի շշերուն էթիքէթներուն վրայ Գաղիոյ կառաւարութեան նշան պիտի գտնուի ուրեմն այս մասին ուշադրութիւն դրչարանի նշանը։ ըներ։

Աշխարհի զարմանալիքը։
Համաշխարհային Մազի Նորոգիչը։

ՏԻԿԻՆ Ս. Ա. ԷԼԼԷՆԻ

Իրացունէ ինքն իսկ գերածայր կատարելութիւն, որով ամեն անգամ որ ուզուի կենայ մազերը իրենց առջի գեղեցկութիւնը դարձուիլ, ու իրենց թարմ գոյնին ու փայլը վերածուիլ։ Կընորոգէ մազերուն կենդանութիւնը, ոյժը և աճումը ու։ Ծուռով մկրտի կ'ընէ թեփը։ Ընտման նորոգիչ մազերու, և բուրումը մրուտի զմայլելի և առատ։ Գլխաւոր մթերանոցը (114 and 116, Southampton Row). Լոնտոն է Նոյնպէս Խարիզ ու Նիու Եօրք։ Կը վաճառուի ամեն սափրիչներու, անոյշ իւղագործներու և անգղիացի դեղագործներու քով։

ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ ԾԱՂԿԱՓԹԻՒՆՔ.

ԳԵՂԵՑԿԱՑՈՒՆԵԼՈՒ ՄԱՐՄՆՈՅ ԳՈՅՆԸ
ՄԻՇՏ ԾԱՂԿԱՓԹԻՒ, ՄԻՇՏ ԹԱՐՄ։

Մի՛ակ փորձ մը բաւ է համոզել ամեն Տիկին որ այս ծաղկները կը դերազանցեն ուրիշ որ և է ջուր երեսի փոշի։ Դանի մը վայրկեանի մէջ երեսի, վզի, թեւերու և ձեռքերու քնքուշ փափկութիւն և մարմարիոնի ճերմկութիւն, հանդերձ լեկի և վարդի անոյշ գունովն ու հոտով։ Մի՛ եկդի կ'ընէ թեփը, երեսի ցանը արևայրուքը, և ամեն բրտութիւն և բիծ։ Գլխաւոր մթերանոցը Լոնտոն է (114 and 116, Southampton Row). Նոյնպէս Խարիզ ու Նիու Եօրք։ Կը վաճառուի սափրիչներու, անոյշ իւղագործներու և անգղիացի դեղագործներու քով։

ԿԵԱՆՔԻ ԱՃՈՒՄՆ և ԳԵՂ ՄԱԶԵՐՈՒ։

ՄԻԼԼՐՈՅ

ՄԱԶԵՐՈՒ ՄԷԿ ՀԱՏԻԿ ՆՈՐՈԳԻՉ։

Իր մէջը կը բովանդակէ ամեն յատկութիւն որով առատ մազ մը, որ "Ինութեան գեղեցիկ Պսակն" է, կրնայ պահպանուիլ ու նորոգուիլ։ Մէլրոզը ներկ չէ։ Մէլրոզ գործածէ, երբ որ մազերու գմէջ ճերմակ իյնայ կամ ճերմկին։ Մէլրոզ գործածէ, երբ որ մազերդ սկսին թափիլ և կամ երբ որ թեփոտին։ Կը վաճառուի երկու չափ շիշով, ամեն դեղագործներու քով և անոյշ իւղագործներու։ Գլխաւոր մթերանոցը Լոնտոն է (114, Southampton Row). Նոյնպէս Խարիզ ու Նիու Եօրք։

☞ Տիկին Ս. Ա. Էլլէնի "Համաշխարհային Մազի Նորոգիչը" "Հարսանեկան Ծաղկափունջը" և "Մէլրոզ Մազերու Նորոգիչը" կը վաճառուին։

Կ. Պոլիս Ս. Քանդիւք եղբարց քով, Ֆարմասի Պրիթանիք Բերա Մեծ փողոց և Լամբնա Բարիւէնայի քով, Անգլիական մթերանոց, Եիւքսէք Գալաթիա։